

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Eurozóna – současnost a perspektivy

Eurozone – Present and Perspectives

Pavel Mlnářík

Plzeň 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavel MLNÁŘÍK**
Osobní číslo: **K11B0654P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management obchodních činností**
Název tématu: **Eurozóna - současnost a perspektivy**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Definujte eurozónu a uveďte kritéria vstupu do eurozóny.
2. Charakterizujte příčiny a průběh tzv. krize eurozóny.
3. Uveďte důsledky krize eurozóny.
4. Zpracujte přehled přijatých a plánovaných opatření na překonání krize eurozóny.
5. Načrtněte perspektivy dalšího vývoje eurozóny.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 60

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma. 3. rozšířené vydání*, Praha: GRADA Publishing, a. s., 2011. ISBN 978-80-247-4019-5.
- JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krise eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. ISBN 978-80-86547-95-4.
- LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Hana Kunešová

Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: 25. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 25. dubna 2014

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tužchoň, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Eurozóna – současnost a perspektivy“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 22. dubna 2014

.....

podpis autora

Zde bych chtěl poděkovat Ing. Haně Kunešové za věcné připomínky, které mi poskytovala během psaní této práce. Dále bych chtěl poděkovat Ing. Lence Čechurové za připomínky k dodatkové kapitole Marketing eura a eurozóny.

Obsah

Úvod.....	7
1 Eurozóna – historie, definice, konvergenční kritéria.....	8
1.1 Historie eurozóny.....	8
1.2 Teorie optimálních měnových oblastí.....	9
1.3 Definice eurozóny.....	12
1.4 Členské státy eurozóny.....	12
1.5 Euro.....	13
1.6 Evropská centrální banka.....	14
1.7 Konvergenční kritéria.....	15
1.7.1 Kritérium cenové stability.....	16
1.7.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	17
1.7.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	18
1.7.4 Kritérium stability měnového kurzu.....	18
1.8 Pakt stability a růstu.....	19
1.8.1 Části Paktu stability a růstu.....	19
1.8.2 Pakt euro plus.....	20
1.9 Kritika konvergenčních kritérií.....	20
1.9.1 Klausova kritéria.....	21
1.9.2 Brownovy testy.....	22
2 Počátky krize eurozóny.....	23
2.1 Hypoteční krize v USA.....	23
2.2 Hypoteční krize ve Španělsku.....	23
2.3 Následky hypoteční krize.....	25
2.4 Krizový rok 2008.....	26
2.5 Krizový rok 2009.....	29
3 Krize eurozóny.....	31
3.1 Evropská dluhová krize.....	31
3.2 Krize v Řecku.....	33
3.2.1 Rok 2001.....	33
3.2.2 Počátky krize v Řecku a jižním křídle Evropské unie.....	35
3.2.3 Krize v plném proudu.....	36
3.2.4 Postoje Evropské unie k Řecku.....	37
3.2.5 Scénář návratu k drachmě.....	38
3.2.6 Druhý záchranný balíček Řecku.....	39
3.2.7 Další pomoc Řecku.....	40

3.3	Záchranný plán z roku 2010.....	41
3.4	Záchranný balíček pro Irsko.....	41
3.5	Kdo šetří, má za tři	42
3.6	Portugalsko a jeho žádost o záchrannou půjčku	43
3.7	Další recese přichází	44
3.8	Kypr a Španělsko: další na řadě	45
3.8.1	Španělsko	45
3.8.2	Kypr	46
3.9	Další události roku 2012	46
3.10	Události roku 2013	47
3.11	Prognóza pro roky 2014 a 2015.....	48
4	Česká republika a konvergenční kritéria	49
4.1	Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou.....	49
4.1.1	Kritérium cenové stability	49
4.1.2	Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	50
4.1.3	Kritérium stability měnového kurzu	51
4.1.4	Kritérium veřejného dluhu.....	52
4.1.5	Kritérium vládního deficitu	53
4.2	Přijetí eura Českou republikou.....	53
5	Opatření a návrhy na další vývoj	55
5.1	Evropský nástroj finanční stability.....	55
5.2	Evropský mechanismus finanční stabilizace.....	56
5.3	Evropský mechanismus stability.....	56
5.4	Bankovní unie	56
5.5	Další nástroje.....	57
6	Marketing eura a eurozóny	59
6.1	Produkt	59
6.2	Cena.....	60
6.3	Distribuce	60
6.4	Propagace	61
	Závěr	62
	Seznam tabulek	63
	Seznam obrázků.....	64
	Seznam použitých zkratk	65
	Seznam použité literatury	66
	Seznam příloh	69

Úvod

Euro, všemi směry propírané téma, které nedá spát snad žádnému státníkovi, ekonomovi nebo bankovnímu úředníkovi. Na běžné občany se ze všech stran valí články a zprávy, týkající se právě společné evropské měny. Dennodenně může veřejnost slyšet z televize a rádia nebo si v tisku přečíst kurzovní lístek. Alespoň jednou do týdne je běžný občan informován o nějakém summitu nebo problému v některých zemích eurozóny. Cílem práce je charakterizovat eurozónu, analyzovat příčiny a průběh její krize a uvést nástroje přijaté k jejímu překonání. Vedlejším cílem práce je zhodnotit plnění konvergenčních kritérií v České republice a aplikovat marketingový mix na euro a eurozónu.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, které tvoří jednotný celek. První kapitola se věnuje stručné historii a definici eurozóny, dále pojednává o teorii optimálních měnových oblastí, krátce se zmiňuje o jednotné měně, euru. Součástí však jsou i konvergenční kritéria, Pakt stability a růstu a nechybí ani zmínka o Evropské centrální bance, jakožto zastřešující organizaci eurozóny. Závěrečná část kapitoly je věnována kritikám konvergenčních kritérií, které veřejnost může slyšet nejen z České republiky, ale i ze zahraničí.

Druhá kapitola pojednává o situaci, která předcházela krizi eurozóny, proto se na pár stránkách práce přesune ze starého kontinentu do Spojených států amerických a objasní hypoteční krizi, která otevřela Pandořinu skříňku eurozóny a nejen ji.

Třetí kapitola je věnována vlastní krizi eurozóny, a to hlavně pohledem makroekonomickým, resp. veřejnému zadlužení jednotlivých zemí, vývojem inflace, nezaměstnanosti atd. Větší část kapitoly je věnována problému v Řecku, které bylo první zemí eurozóny, které na vlastní kůži pocítilo krizi a neodvrátil ho od ní ani bájný Olymp. Probírány jsou jednotlivé roky a zmínka je i o tzv. „záchranných balíčcích“ pro jednotlivé ekonomiky postižené krizí.

Čtvrtá kapitola je věnována plnění konvergenčních kritérií ze strany České republiky. V této kapitole je posouzeno, kde je „to“ něco špatně v rámci české ekonomiky a závěr kapitoly se věnuje výhledu České republiky pro přijetí společné evropské měny. Pátá kapitola se věnuje přijatým nebo plánovaným opatřením ze strany zemí eurozóny a dalších zainteresovaných států. Poslední kapitola nastiňuje problematiku marketingu eura a eurozóny, což je problematika, která není v dostupné literatuře dosud zmíněna.

1 Eurozóna – historie, definice, konvergenční kritéria

1.1 Historie eurozóny

Měnovou unií se Evropská společenství zabývala již v 60. letech, kdy byla řada odborníků proti, což vyvolávalo značné diskuze. Mezním rokem pro položení základního kamene byl rok 1971, kdy představitelé států Evropských společenství schválili jako cíl postupně uskutečňovat hospodářskou a měnovou unii. Avšak toto vlivem vnějších podmínek nemohlo být realizováno. Zároveň v tomto roce Spojené státy americké zrušily pevný vztah mezi americkým dolarem a cenou zlata, tímto skončil systém stálých měnových kurzů a začaly se využívat plovoucí kurzy, vznikl Evropský měnový systém. Další názory se objevovaly v 80. letech, resp. v jejich druhé polovině, a to v rámci budování Jednotného vnitřního trhu, kdy překážkou byly rozdílné národní měny. [1]

„Proto se přechod k měnové unii stal ekonomickou nezbytností a zároveň nejzávažnějším evropským ekonomickým projektem 90. let.“ [1, s. 202]

Na přelomu 80. a 90. let se objevil 1. časový harmonogram, jehož součástí byly i **Delorovy zprávy**. Tato zpráva předpokládala vytvoření evropské měnové unie ve třech etapách. Jasný rok nebyl vytyčen, ale předpokládalo se, že společnou měnou se stane ECU, tj. Evropská měnová jednotka. Avšak na základě této zprávy byl stanoven Evropskou radou v červnu roku 1989 datum zahájení první etapy, tedy 1. 7. 1990. [1]

Jak již bylo zmíněno, **Delorova zpráva** předpokládala přechod k měnové unii ve třech etapách a v závěru měly být fixovány směnné kurzy jednotlivých měn členských států a tyto měny měly být nahrazeny společnou měnou. Zároveň by se přešlo na společné provádění jednotné měnové politiky. [1]

První etapa byla přípravná a probíhala v letech 1990 – 1993, kdy se budoval společný trh, byl liberalizován trh kapitálu. V této fázi se také upevňovala spolupráce národních bank a koordinovala se měnová politika. Druhá fáze probíhala v letech 1994 – 1998, kdy se formovala Evropská měnová unie, jednotlivé země plnily konvergenční kritéria, avšak problematika byla v neschopnosti tato kritéria plnit některými zeměmi, a proto byla upravena. Zároveň vznikl Evropský finanční institut, který dohlížel na plnění těchto kritérií. Třetí fáze probíhala v letech 1999 – 2001, kdy se euro zavádělo do bezhotovostního platebního styku, a Evropský finanční institut se

zformuloval na **Evropskou centrální banku**. Kurzy národních měn byly pevně fixovány, jak je uvedeno v příloze A. Od roku 2002 se euro zavedlo do fyzického oběhu (hovoří se také o tzv. čtvrté etapě). [2]

„Definitivní podoba Evropské měnové unie (European Monetary Union – EMU) však byla schválena až na zasedání Evropské rady v prosinci 1991 v Maastrichtu.“
[1, s. 202]

Ve Smlouvě o Evropské unii stojí, že zavedení hospodářské a měnové unie zahrnující i jednotnou měnu patří mezi základní cíle Evropské unie. Zároveň se zde řeší konvergenční, resp. maastrichtská kritéria pro optimalizaci ekonomických podmínek členských zemí. Tato kritéria jsou uvedena i v Lisabonské smlouvě, která v roce 2007 Smlouvu o Evropské unii ratifikovala. [1]

1.2 Teorie optimálních měnových oblastí

V úvodu kapitoly je uveden pouze výčet podmínek teorie optimálních měnových podmínek dle tradiční teorie, a to: faktorová mobilita, flexibilita cen a mezd, otevřenost a velikost ekonomiky, komoditní diverzifikace produkce a spotřeby, strukturální podobnost tvorby hrubého domácího produktu, podobnost měr inflace, integrace finančních trhů, fiskální integrace, variabilita reálného měnového kurzu a politické faktory. [3]

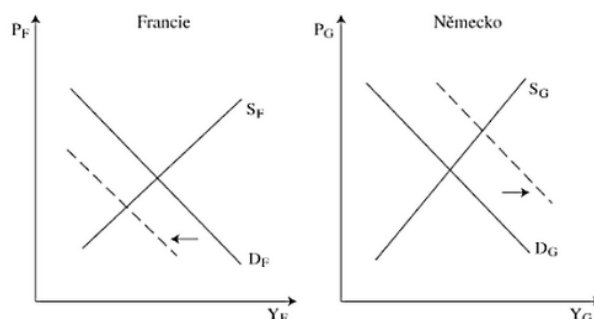
Tato teorie byla představena v 60. letech 20. století ekonomem **R. Mundellem** a rozvíjena byla dále R. McKinnonem a P. B. Kenenem. Celá teorie vychází z pravděpodobnosti vzniku asymetrického šoku (např. růst ceny ropy) a jeho rozdílného dopadu na rozdílné reálné ekonomiky. Tato práce se zabývá podrobněji pouze tradiční teorií optimálních měnových oblastí. [3]

Tradiční teorie optimálních měnových oblastí profesora Mundella vychází ze dvou ekonomik, Německa a Francie. Tyto dvě ekonomiky vytvářejí společnou centrální banku a zároveň měnovou unii a za pomoci měny popisují situaci, kdy dochází ke změně preferencí spotřebitelů, tzv. asymetrickým poptávkovým šokům. [3]

Obrázek 1 vychází z teorie agregátní poptávky a nabídky. Mundell popisuje pokles agregátní poptávky ve Francii a zároveň růst agregátní poptávky v Německu. Důležité je analyzovat dočasný nebo trvalý charakter změny křivky agregátní poptávky. Pokud by obrázek hovořil o trvalém charakteru změny, dochází k růstu produktu

v Německu a poklesu produktu ve Francii, neboli spotřebitelé preferují více německé zboží. [3]

Obrázek 1: Poptávkový asymetrický šok v modelu AS – AD

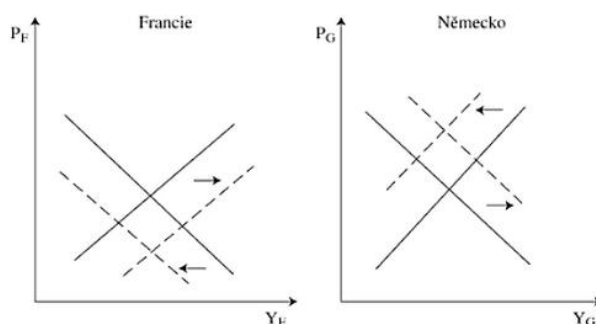

Zdroj: Lacina a kol., 2007 podle [3]

Prof. Mundell ve své teorii zdůrazňuje i to, že růst produktu koreluje s vývojem nezaměstnanosti, např. pokud ve Francii dochází k poklesu produktu, může francouzská vláda očekávat zvýšení nezaměstnanosti, v Německu naopak. Německo bude v rámci ekonomické expanze čelit problému cenové nestability. Obě země však nemohou využít ani monetární ani kurzovou politiku. Prof. Mundell vychází z toho, že existují dva vyrovnávací mechanismy, které mohou obě země dostat zpět do rovnováhy, a to *mobilita pracovní síly a dostatečná flexibilita mezd*. [3]

V případě růstu nezaměstnanosti ve Francii a v rámci flexibility mezd, dochází k poklesu mzdových požadavků. V Německu naopak roste poptávka po pracovní síle, proto dochází k růstu mzdových požadavků. V Německu rostou nominální mzdy, ve Francii naopak dochází postupem času ke snížení cen produkce, tím roste export Francie do Německa a situace se vyrovnává. Toto bude mít samozřejmě vliv i na agregátní poptávkové křivky v obou uvažovaných zemích. [3]

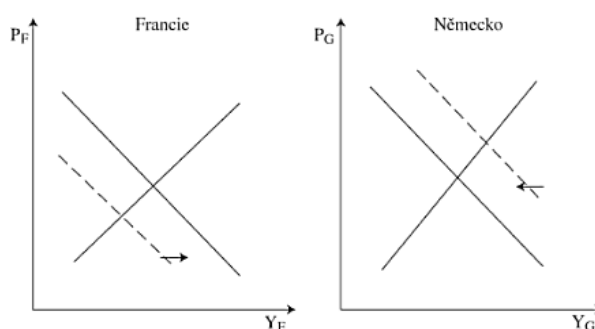
Obrázek 2: Působení automatických vyrovnávacích procesů v modelu AS – AD

Zdroj: Lacina a kol., 2007 podle [3]

Dále se může využít mobilita pracovních sil, kde se nezaměstnaní Francouzi budou přesouvat do Německa. V tomto případě by Francii odpadly dodatečné výdaje z rozpočtu v podobě podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek. V Německu by pracovní síla z Francie vyplnila nedostatek na trhu práce, tím by byl vyvíjen tlak na nominální mzdy a samozřejmě to by ovlivnilo inflaci. Stěžejní efekt je zde v tom, pokud by Francouzi zanechávali své rodiny ve Francii, kde by také francouzské rodiny vydávaly větší část příjmů z Německa na pokrytí každodenní spotřeby, to by totiž podpořilo růst agregátní poptávky ve Francii, jak uvádí obrázek 3. [3]

Obrázek 3: Efekt devalvace francouzského franku a revalvace německé marky

Zdroj: Lacina a kol., 2007 podle [3]

Závěr této teorie je, že způsobený poptávkový šok bude postupně vyrovnáván díky funkčnosti automatických vyrovnávacích mechanismů. Problémem však jsou dvě následující možnosti:

- nezaměstnaní ve Francii nejsou ochotni hledat práci v zahraničí,
- mzdy ve Francii nebudou reagovat na růst nezaměstnanosti. [3]

V takovém případě bude také asymetrický šok vyrovnán, avšak v mnohem delším časovém horizontu a nákladově nepříznivě pro zúčastněné země, v modelu AS – AD (v podmínkách německé a francouzské ekonomiky) porostou ceny v Německu. Tzn. v podobě vytvořené měnové unie, musí fungovat automatické vyrovnávací prostředky, jinak bude docházet právě ke zvyšování cen v Německu a růstu nezaměstnanosti ve Francii. Pokud nejsou státy součástí měnové unie, musí využít změny domácích úrokových sazeb v případě volně plovoucích kurzů anebo devalvací či revalvací domácí měny v případě nějaké formy fixního devizového kurzu. Tyto možnosti uvádí De Grauwe. [3]

„Závěrem tedy můžeme konstatovat, že měnovou unii mezi dvěma a více zeměmi můžeme označit za optimální pouze v případě, kdy jsou splněny dvě podmínky: existuje dostatečná flexibilita mezd a mobilita pracovní síly.“ [3, s. 8]

1.3 Definice eurozóny

Eurozónu můžeme intuitivně vymezit jako prostor nebo území, kde je používána společná měna, resp. euro. Takto lze uvažovat z názvu „eurozóna“, který vznikl právě ze dvou slov, a to euro a zóna. Metodologicky lze však eurozónu vymezit za využití definic pro měnovou unii. V následujícím textu jsou uvedeny některé z nich.

„Forma ekonomické integrace dvou či více států s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil, jejímž vyvrcholením je nahrazení národních měn jednou společnou měnou působící na celém teritoriu a plné přenesení národní měnové suverenity členských zemí na nadnárodní úroveň.“ [4, s. 403]

„Měnovou unii v současném evropském modelu lze v právním smyslu vymezit existencí jednotné měny (euro) a jednotnou centrální bankou (Evropská centrální banka), která je odpovědná za provádění jednotné měnové politiky.“ [5, online]

Samuelson udává ve své knize Ekonomie [6, s. 638] toto: *„Evropská měnová unie patří mezi největší hospodářské experimenty v dějinách. Nikdy předtím se nestalo, že by skupina velkých a silných zemí svěřila osud nad svými ekonomikami do rukou nadnárodní centrální banky. Nikdy předtím nedostala centrální banka do rukou kontrolu nad makroekonomickou budoucností skupiny zemí s 300 miliony obyvatel, kteří vyrábějí 7 bilionů dolarů zboží a služeb. Zatímco optimisté poukazují na mikroekonomické zisky rozšířeného trhu a nižší transakční náklady, pesimisté se obávají stagnace a nezaměstnanosti kvůli nepružnosti cen a mezd a nedostatečné mobilitě práce.“*

Pojem eurozóna je překládán do cizích řečí jako eurozone do francouzštiny, portugalštiny apod. nebo the euro area do angličtiny, eurolandia, popř. area monetaria do italštiny. Nicméně vše koresponduje se slovem zóna nebo oblastí zemí používajících společnou měnu euro. [5]

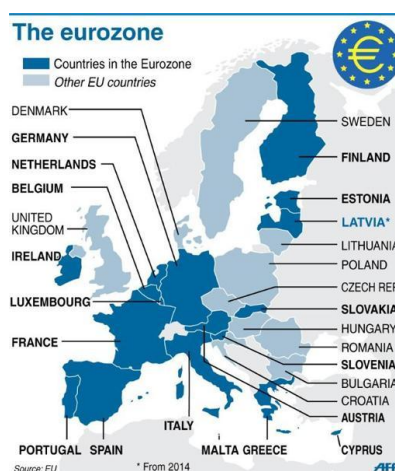
1.4 Členské státy eurozóny

Eurozóna v současnosti zahrnuje 11 zakládajících členských zemí, které vstoupily již v roce 1999 – Německo, Francie, Itálie, Portugalsko, Španělsko,

Rakousko, Finsko, Belgie, Irsko, Nizozemsko a Lucembursko. V roce 2001 se připojilo Řecko, dále pak v roce 2007 Slovinsko, v roce 2008 Malta, Kypr, v roce 2009 Slovensko a v roce 2011 Estonsko. V roce 2013 bylo v eurozóně prozatím 17 zemí. [7]

Od 1. ledna 2014 se připojilo ke stávající sedmnáctce ještě Lotyšsko. Rozhodla o tom v červenci 2013 Rada ministrů financí (ECOFIN). O přístupu Lotyšska do eurozóny jednomyslně rozhodly i členské státy eurozóny, ty také stanovily konverzní poměr lotyšské měny (lotyšského latu) k euru. [8]

Obrázek 4: Současný stav v Evropské unii, resp. eurozóně

Zdroj: <http://sg.news.yahoo.com/>, 2014

Modře jsou vymezeny státy, které jsou součástí Evropské unie, tmavě modrá barva znázorňuje země součástí Evropské unie a zároveň eurozóny. Tyto státy přijímaly společnou měnu ve stanoveném pevném kurzu domácí měny vůči společné měně. V příloze A jsou uvedeny pevné kurzy domácí měny vůči euru v době přijímání společné měny.

V roce 1999 nevstoupilo do bezhotovostního styku používání eura Švédsko, Spojené království a Dánsko, označovány jsou jako **členské státy EU s neúčastnickou doložkou pro euro**. [5]

1.5 Euro

Euro je společná měna eurozóny, kterou používá v současné době více než 330 milionů Evropanů jako svoji úřední měnu. V eurech je drženo 26 % světových devizových rezerv, tím se řadí na 2. místo po americkém dolaru. Nicméně euro nemusejí používat pouze státy součástí eurozóny, ale i země, které podepsaly měnovou

dohodu s EU. Mezi takové země patří např. Kosovo, Černá Hora, Andorra, Monako, San Marino a Vatikánský městský stát. V tomto případě používají tyto země euro jako tuzemskou měnu. O kotvě měny na euro pojednává příloha B. [5]

Společnou měnovou politiku řídí nezávislý orgán EU - **Evropská centrální banka (ECB)**, která také úzce koordinuje hospodářské politiky mezi členskými státy v rámci Smlouvy o založení Evropských společenství a Paktu stability a růstu. **Evropská centrální banka** má také výhradní právo povolovat národním centrálním bankám v eurozóně emitovat eurobankovky. [5]

V přípravách na zavedení společné měny v rámci hotovostního platebního styku bylo k 1. lednu 2002 vytištěno 14 miliard bankovek a vyraženo bylo 52 miliard euromincí s použitím více než 250 000 tun kovu. [5]

Eurobankovky jsou tištěny v nominálních hodnotách 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500 eur. Mince potom 1 a 2 eura a 1, 2, 5, 10, 20 nebo 50 centrů, které jsou obdobou českých haléřů. Líc euromincí je stejný u všech členských států, rub je jiný a obsahuje většinou státní symbol nebo symbol reprezentující danou zemi. [5]

Tento symbol se může měnit nebo může mít dokonce několik podob. Např. italský časopis Adesso [9] informuje o tom, že Italská centrální banka začala razit nové euromince v nominální hodnotě 2 eura s motivem Giovanniho Boccaccia a Giuseppe Verdiho. Dříve na této mince byl vyobrazen pouze Dante Alighieri.

1.6 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka, založena roku 1998, je nezávislý orgán Evropské unie se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu, jehož hlavním úkolem je dodržovat cenovou stabilitu (kupní sílu) a měnovou politiku uvnitř eurozóny, prezidentem je od roku 2011 Mario Draghi. Jako nezávislý orgán nesmí přijímat nařízení od jiných orgánů Evropské unie nebo vlád členských států. Oficiální stránky jsou dostupné na adrese www.ecb.europa.eu. [10]

Zároveň se ECB snaží udržet stabilní ceny a nízkou míru inflace (dle konvergenčních kritérií – 2 %), obě kritéria jsou považována za zásadní pro udržitelný hospodářský růst, protože podporují investice a vytvářejí pracovní místa, což vede ke zvyšování životní úrovně občanů Evropské unie. [10]

Dále stanovuje pevné úrokové sazby, za které mohou komerční banky půjčovat peníze. To má vliv na množství peněz v oběhu, což se projevuje v míře inflace. Pokud obíhá velké množství peněz, tak míra inflace počítaná ze spotřebitelských cen stoupá. ECB zároveň poskytuje úvěry členským zemím eurozóny. Někdy se hovoří o systému 18+1, popř. 17+1 do roku 2013, vždy je však součástí tohoto systému o jednu centrální banku navíc. [10]

1.7 Konvergenční kritéria

Kromě zmiňovaných mikroekonomických faktorů v podobě optimálních měnových oblastí, resp. existencí dostatečně pružných trhů práce a mobility pracovní síly se konvergenční kritéria, neboli maastrichtská kritéria, podle Maastrichtské smlouvy z roku 1992, zabývají rozlišností zemí z hlediska makroekonomického. [3]

Ve dnech 1. a 2. května roku 1998 se konalo zasedání Evropské rady v Bruselu, kde bylo přijato doporučení Evropské komise (ECOFIN) a zároveň bylo stanoveno, že 11 členských zemí splnilo podmínky pro přijetí společné měny. To se však netýkalo Spojeného království, Dánska, Švédka a Řecka. O problematice Řecka pojednává tato práce v následujících kapitolách. Řecko již v době zasedání Evropské rady tato kritéria neplnilo. Zbývajících 11 členských zemí tehdejší Evropské unie splnilo právě tzv. konvergenční kritéria podle čl. 121 **Smlouvy o založení Evropských společenství** (dále pouze Smlouva) a podle příložených protokolů. Smlouvu v roce 2007 ratifikovala tzv. **Lisabonská smlouva**. Tato práce uvádí obě varianty, jak články Smlouvy o založení ES, tak i Lisabonské smlouvy. [3]

Výjimky si vyjednaly Spojené království a Dánsko. Spojené království mělo výjimku v tom, že o rozhodnutí pro přijetí do třetí etapy rozhoduje vláda a parlament a poté rozhodnutí oznamuje Radě. Dánská Ústava hovoří o vyžadovaném referendu ohledně vstupu do vyšší fáze ekonomické integrace. Švédsko podmínky splnit nemohlo, protože se neúčastnilo systému ERM II a zároveň se Švédská centrální banka neztotožnila s ustanovením Smlouvy a Statutu ECB. [3]

Do eurozóny může být přijata země, která je součástí Evropské unie a splní pět konvergenčních (maastrichtských) kritérií, avšak vstoupit do třetí fáze EHM je povinností pro všechny nové členské země EU, vyjma Spojeného království a Dánska. Nikde však není definované, kdy do tohoto vyššího stupně integrace vstoupit, nicméně

členské státy mají povinnost dosahovat tzv. **vysokého stupně konvergence**. Nové země Evropské unie mají status tzv. **členských zemí s dočasnou výjimkou pro zavedení eura**. [3]

Konvergenční kritéria jsou dvě fiskální a tři měnová. Jmenovitě se jedná o následující kritéria:

- kritérium cenové stability,
- kritérium stavu veřejných financí,
- kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému,
- kritérium konvergence úrokových sazeb. [3]

Kritérium stavu veřejných financí se dále dělí na:

- kritérium deficitu veřejných financí
- a kritérium veřejného zadlužení. [3]

Konvergenční kritéria byla navržena z důvodu inflačního dopadu, pokud by do měnové unie vstupovaly státy s rozdílnou mírou inflace. O problematice plnění těchto kritérií z hlediska České republiky pojednává práce v kapitole 4.

1.7.1 **Kritérium cenové stability**

Vymezení kritéria cenové stability je zakotveno v článku 121 odst. 1 první odrážky Smlouvy, resp. v článku 140 Lisabonské smlouvy, který stanovuje následující:

„...dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše třech členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků...“ [11], [12]

Dále pak článek 1 Protokolu č. 13 dle Lisabonské smlouvy o kritériích konvergence, který se též odkazuje na výše zmiňovaný článek č. 121 Smlouvy, resp. č. 140 Lisabonské smlouvy vyjadřuje následující:

„Průměrná míra inflace sledována během jednoho roku před šetřením nesmí překročit o více než 1,5 procentního bodu průměrnou roční míru inflace tří cenově nejstabilnějších zemí.“

Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen. Kritérium cenové stability je velmi důležité pro vznik měnové unie. Za předpokladu fixního směnného kurzu by vyšší míra inflace v jedné zemi oproti ostatním znamenala zdražování vývozu a pokles konkurenceschopnosti, což jinak vede k tlaku na devalvací domácí měny.“ [11]

Míra inflace měřená v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením se stanovuje jako harmonizovaný průměr 12 po sobě jdoucích měsíčních průměrů indexů spotřebitelských cen oproti 12 předchozích po sobě jdoucích měsících. Jako prostý aritmetický průměr se počítá kritérium míry inflace tří cenově nejstabilnějších zemí podle používaných metodik ECB. [3]

1.7.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Opět článek 121 (článku 140 Lisabonské smlouvy) odst. 1 čtvrtá odrážka Smlouvy, stanovuje: „*stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu měnových kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb*“. [11], [12]

Článek 4 Protokolu č. 13 o kritériích konvergence stanovuje tuto podmínku přijetí následovně:

„Kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 čtvrté odrážky této smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ [11]

Průměrná dlouhodobá úroková sazba se vypočítá za období 1 roku před šetřením jako aritmetický průměr za posledních 12 měsíců, u kterých jsou známy údaje o HICP. Referenční hodnota se vypočítá jako v kritériu cenové stability, tj. jako prostý aritmetický průměr 3 zemí s nejnižší mírou inflace a následně hodnota kritéria, tedy úroková sazba jako harmonizovaný průměr dlouhodobých úrokových sazeb, podle sestavení pro potřebu vyhodnocování konvergenčního kritéria. [3]

1.7.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Ustanovení Smlouvy, článku 121 odstavce 1 druhá odrážka, resp. článku 140 dle Lisabonské smlouvy, stanovuje: „*dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu článku 104 odst. 6*“ [11], [12]

Protokol o kritériích konvergence, resp. článku 2 vyjadřuje, že: „*v době šetření se na členský stát nevztahuje Rozhodnutí Rady podle čl. 104 odst. 6 Smlouvy o existenci nadměrného schodku.*“ [11]

Článek 104 Smlouvy, resp. článek 126 Lisabonské smlouvy vyjadřuje především: „*poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překročí referenční hodnotu (stanovenou v Protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 3 % HDP), kromě případů kdy:*

- *bud' poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě,*
- *nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučené hodnotě,*

a poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu překročí doporučenou hodnotu (stanovenou v Protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 60 % HDP), kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.“ [11], [12]

1.7.4 Kritérium stability měnového kurzu

Smlouva, resp. článek č. 121, odst. 1 třetí odrážka, resp. článek č. 140 Lisabonské smlouvy, ustanovuje: „*dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem měnových kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu.*“ [11], [12]

Protokol o kritériích stanovuje následující: „*kritérium účasti v mechanismu měnových kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 třetí odrážce této smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem měnových kurzů*

Evropského měnového systému, aniž by byl měnový kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoliv jiného členského státu.“ [11], [12]

1.8 Pakt stability a růstu

V článku 126 Maastrichtské smlouvy, resp. článku 146 Lisabonské smlouvy se uvádí, že členské státy by měly vyrovnávat nadměrné deficity. A následně je ve smlouvách taktéž přesný postup, jak řešit nadměrný deficit. Tento pakt byl přijat v roce 1997 a již v roce 2003 měly být uvaleny sankce Německu a Francii, nicméně poslední slovo měla **Rada ministrů financí** členských zemí eurozóny, tzv. ECOFIN, která uplatnění Paktu odložila. Nová verze byla přijata v roce 2005. [13]

Pakt se skládá ze čtyř částí, a to:

- *„definice nadměrného deficitu,*
- *preventivní části zaměřené na povzbuzení vlád, aby se vyhnuly „nadměrným deficitům“,*
- *nápravné části, které předepisují, jak by měly vlády reagovat na nedodržení maximální výše deficitu, a zahrnují použití sankcí,*
- *sankce.“ [13, s. 497]*

1.8.1 Části Paktu stability a růstu

Pakt stability a růstu udává, že za nadměrný deficit se považuje takový, který překračuje 3 % hrubého domácího produktu. Výjimku tvoří např. období krizí, nebo pokud se hrubý domácí produkt dané ekonomiky propadl o 2 % oproti předchozímu roku. [13]

V preventivní části Paktu je stanoveno, že země mají povinnost realizovat disciplinovanou fiskální politiku. Na začátku každého roku musí každá členská země eurozóny předkládat **Stabilizační program**, naopak země, které ještě nejsou součástí eurozóny, předkládají **Program konvergence**. Tyto programy obsahují vládní rozpočtový plán na daný rok a předpověď na následující 3 roky. [13]

Nápravná část má několik linií. První je včasné varování dané země o neplnění kritéria nadměrného deficitu, dále může být použita procedura nadměrného deficitu,

kdy ECOFIN vydává doporučení pro danou zemi k nápravě rozpočtu a tato země musí vypracovat soubor okamžitých opatření, které musí prezentovat Evropské komisi, která přijatá opatření zhodnotí a předá Radě ministrů financí. Následuje krok vyhodnocení přijatých opatření, a pokud země daná opatření neplní, je na danou zemi uvalena sankce. [13]

Poslední částí Paktu jsou již zmiňované sankce, které mají danou zemi motivovat k návratu deficitu pod hranici 3 % HDP. Rozpis pokut je uveden v následující tabulce. [13]

Tabulka 1: Rozpis pokut

Výše deficitu (v % HDP)	Výše pokuty (v % HDP)
3	0,2
4	0,3
5	0,4
6+	0,5

Zdroj: vlastní zpracování podle [13], 2014

Pokud je náprava sjednána do následujících dvou let od uvalení sankce, je tato pokuta vrácena, jinak tato kauce propadá ve prospěch Evropské komise. [13]

1.8.2 Pakt euro plus

Díky probíhající krizi v eurozóně byl v roce 2011 přijat nový reformní pokus. V této formě se kritizuje 3% hranice deficitu vůči HDP a je uvedeno, že nový výpočet této hranice by měl být očištěn o cyklické vlivy a o úrokové sazby z veřejného dluhu. Cílem bylo stanovit takový schodek, který je v průměru za ekonomický cyklus nulový. Dále Pakt euro plus kritizuje potlačení základního demokratického práva, tj. rozhodování o výši daní v případě uvalení sankcí na danou zemi a kritizuje užívání pouze ročního deficitu a zanedbávání veřejného dluhu, který je taktéž uveden v konvergenčních kritériích. [14]

O Paktu stability a růstu pojednává také následující text týkající se krize eurozóny a neplnění kritéria veřejného zadlužení a deficitu rozpočtu.

1.9 Kritika konvergenčních kritérií

Mezi vlivnými či méně vlivnými politiky evropského rázu se vyskytují různé teorie, které kritizují konvergenční kritéria. Odpůrci eura stanovují svá kritéria týkající

se důvodu neúčasti v eurozóně. Nejznámějšími těmito kritérii jsou tzv. britská kritéria (tzv. Brownovy testy) a v podmínkách České republiky Klausova kritéria (tzv. Českolipská kritéria) pro přijetí (či nepřijetí) společné evropské měny.

1.9.1 Klausova kritéria

Václav Klaus na své webové prezentaci [15] informuje čtenáře v sekci Ekonomické texty o svých kritériích vůči společné evropské měně. První kritika zaznívá ihned v první části eseje, kde kritizuje především samotné postavení maastrichtských kritérií, tedy to, že tato kritéria formulovaly státy, které již euro přijaly a nařizují členským zemím s dočasnou výjimkou pro přijetí eura, aby neohrozily již fungující systém.

Dále exprezident České republiky hovoří o tom, že kritéria jsou příliš jednoduchá a dle jeho názoru by bylo vhodnější tato kritéria udělat složitější a tím i přesnější. Zabývá se také otázkou plnění těchto kritérií. Ve svých úvahách je srovnává s bývalým ministrem financí Spojeného království Gordonem Brownem. Sám však namítá, že Česká republika není Velkou Británií, a proto i formulace kritérií je poněkud odlišná. Formulace se skrývají ve třech argumentech. [15]

První argument spočívá v otázce, zda euro přineslo slibované výsledky především v oblasti rychlého a dynamického ekonomického růstu a zda členské státy dodržují předepsaná pravidla. Pan exprezident zastává názor, že nikoliv. Hlavním jeho argumentem je, že se ekonomický růst díky společné měně zpomalil, veřejné rozpočty se zhoršily, a proto nejsou konvergenční kritéria členskými zeměmi plněna. Zároveň se odvrací od teorie optimálních měnových zón. [15]

Druhým argumentem jsou rozdílné mzdové hladiny, rozdílná ekonomická úroveň některých zemí, rozdílnost v produktivitě práce a cenové struktury. A dále vyjadřuje postoj, že nečlenské země s dočasnou výjimkou pro přijetí eura jsou vystaveni stejným exogenním šokům jako země eurozóny, kde došlo k velké konvergenci hospodářského cyklu. Dále namítá rozdílnou strukturu ekonomik zemí mimo eurozónu a zemím, které již členy eurozóny jsou. [15]

Třetím argumentem jsou názory na formu probíhajícího evropského integračního procesu. Klaus uvádí, že dochází k daňové, rozpočtové a politické unii a zároveň vyčítá, že rozhodování o přístupu do EU není plně ekonomickou záležitostí. [15]

Tato kritéria jsou nazývána jako „českolipská“. Zde jsou uvedeny některé otázky, které jsou zároveň součástí publikace Stanislavy Janáčkové, Krize eurozóny [16], autorky Centra pro ekonomiku a politiku, např. *„Uspěla do dnešního dne společná evropská měna? Je konvergence české ekonomiky s ekonomikou eurozóny dostatečně vysoká? Přejeme si, aby měnová unie před sebou tlačila další integrační procesy či nikoli?“*

1.9.2 **Brownovy testy**

Z počátku tyto testy sloužily jako podklad, proč by Velká Británie do eurozóny vstoupit měla. Až v říjnu v roce 1997 se tyto testy použily jako podklad k tomu, proč ne. Někdy jsou označovány jako „**The UK's five tests**“. Celkem je testů pět, a to:

- test konvergence,
- test flexibility,
- test investice,
- test finanční služby,
- test růstu a nezaměstnanosti. [17]

Tyto testy byly aplikovány v roce 1997 a následně i v roce 2003 a v obou případech studie hovořila o 4 testech, které byly negativní pro Velkou Británii, proč euro nepřijmout. Pouze v případě čtvrtého testu, tedy vlivu na finanční trh byla Británie plně připravena přijmout euro. [17]

2 Počátky krize eurozóny

V následujících kapitolách se tato práce zabývá problematikou propuknutí krize eurozóny, jejími hlavními příčinami, průběhem a následky.

Světová hospodářská krize v letech 2007 – 2009 odstartovala mnoho zásadních změn nejen v Evropské unii, resp. eurozóně, ale v celé světové ekonomice. První obětí ve skupině eurozóny bylo Řecko. Nynějším důsledkem krize jsou však velké deficity veřejných rozpočtů a prohlubování zadlužení některých států, resp. vysoký veřejný dluh. Uvedené problémy se týkají zejména Portugalska, Irska, Řecka a Španělska. Tyto země jsou někdy také nazývány zkratkou PIGS, složené z počátečních písmen států v angličtině nebo PIIGS a v tomto případě je do předchozí čtveřice započítávána i Itálie.

Následující kapitoly pojednávají o americké hypoteční krizi, která přicházela jako lavina do Evropy a nakonec zasáhla celý svět. A v následujících letech se změnila v krize státních rozpočtů a zapříčinila tzv. krizi eurozóny.

2.1 Hypoteční krize v USA

Ve Spojených státech amerických udržoval americký Federální rezervní systém krátkodobé sazby na extrémně nízkých úrovních. V tomto směru se začínalo v USA velmi stavět a spotřebitelé si brali „levné hypotéky“. Tyto hypotéky dostávali i lidé s nestabilními nebo nízkými příjmy. Toto se týkalo i imigrantů z Latinské Ameriky. Údaje uvádí, že v roce 2005 bylo obyvatelům hispánského původu poskytnuto 375 000 hypoték, z toho jedna pětina dlužníků poté nemohla hypotéku splatit. [18]

Některé hypoteční společnosti doslova hypotéky vnucovaly a neanglicky hovořící, převážně ilegálně žijící obyvatelé, tyto možnosti přijímali. Hypotéky byly dokonce poskytovány bez nutnosti prokázat svoji totožnost. Nicméně poté, co vyšplhaly splátky hypoték nad měsíční příjem obyvatel, se americký sen těchto lidí rozplynul a v USA začal být problém, kdy lidé nebyli schopni hypotéky splácet. Nemovitosti byly samozřejmě zabráněny bankami, ale jejich mediánová cena poklesla o 0,3 %, což mělo pro některé banky fatální dopady. [18]

2.2 Hypoteční krize ve Španělsku

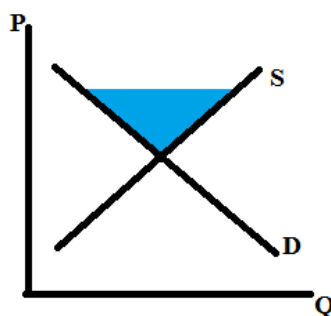
Španělsko zaznamenalo díky přijetí eura značný ekonomický růst, klesla nezaměstnanost o více než 50 % a dokonce se Španělsko tlačilo z hlediska ekonomické

výkonnosti připadajícího na obyvatele před Itálii. Také zde byl tento růst doprovázen jako v USA velkým rozmachem stavebnictví. Ceny bytů se dokonce ztrojnásobily. V roce 2006 Španělsko půjčilo developerům asi 250 miliard eur, 134,3 miliardy eur stavebním společnostem a 544 miliardy eur kupujícím. [18]

Z hlediska struktury hypoték se jednalo o 96 – 98 % úvěrů na bydlení s variabilním úrokem. Po zavedení eura byly krátkodobé sazby na úrovni 0,1 % nad mírou inflace. Nominální sazby klesly o 12 %. Doby splatnosti hypoték se zároveň prodlužovaly, např. banka Bilbao Bizkaia Kutxa měla dobu splatnosti stanovenou na 50 let, Bilbao Vizcaya Argentaria půjčovala se splatností 40 let. Developeri a úvěroví agenti si mysleli, že nízké úrokové sazby budou ve Španělsku navždy. [18]

Nicméně v roce 2005 začala ECB zvyšovat krátkodobé úrokové sazby a někteří klienti začali mít problémy se splácením hypoték. Dále oslabily na španělském trhu ceny akcií některých realitních společností, a to dokonce až o 80 %. Některé společnosti zaznamenávaly pokles akcií až o 95 %. Na trhu rezidenčních domů vznikl převis nabídky nad poptávkou, toto znázorňuje obrázek 5 a nové výstavby působily spíše jako „města duchů“. Ceny těchto domů poklesly z roku 2007 do roku 2009 o 20 %. Španělé v roce 2004 vlastnili nemovitosti v hodnotě 521 miliard eur, což odpovídalo 509 % HDP. [18]

Obrázek 5: Převis nabídky nad poptávkou na trhu nemovitostí

Zdroj: vlastní zpracování podle [6], 2014

Na obrázku 5 je vidět, že cena je vyšší než rovnovážná cena, a proto dochází k přebytku nemovitostí na daném trhu. Poptává se menší množství, než je množství nabízené.

Tento trend růstu hrubého domácího produktu a nízké inflace nezaznamenalo pouze Španělsko a USA, ale i zbytek světa. Problém však vystal již v roce 2007 na

přelomu července a srpna. Příčinou byla i např. **sekuritizace**, která umožnila, aby banky půjčovaly takřka komukoliv v jakémkoliv koutě země a v první vlně paniky se nevědělo, kde mohou být prodány špatné úvěry z USA. [18]

2.3 Následky hypoteční krize

Tato hypoteční krize, kdy úrokové sazby rostly o téměř 200 % a kterou vyvolala více či méně „nezodpovědnost“ za úvěrová rozhodnutí, zasáhla téměř celý svět díky nerozváženosti velkých investičních bank především z Wall Street, jako např. Goldman Sachs nebo Morgan Stanley. Nikdo přesně nevěděl, kde končí kreativita jednotlivých bankéřů a které produkty finančního trhu jsou krizí postiženy. [18]

Ztráty amerických bank se odhadovaly v roce 2007 na 1,5 % hrubého domácího produktu USA, ty byly způsobené především zvyšováním úrokových sazeb Federálním rezervním fondem. Druhým faktorem bylo, že dlužníci již museli splácet i jistiny, nikoliv pouze úroky. To vše způsobilo, že se bankéři začali chovat obezřetněji. [18]

Stejné problémy, se kterými se potýkaly USA, měla i eurozóna, taktéž byly způsobené velkým objemem poskytnutých hypoték a úvěrů, které měly zpočátku za následek velké tempo růstu hrubého domácího produktu jednotlivých ekonomik a snížení nezaměstnanosti (v České republice zatím posilovala česká koruna vůči euru i dolaru). Krize se ze spekulativních cenných papírů přesouvala postupně do odvětví bankovníctví. Důvodem bylo především to, že evropské banky investovaly do spekulativních cenných papírů kryté právě hypotékami z USA. [18]

Některé banky začaly čerpat nouzové úvěry od centrálních bank, docházelo k poklesu likvidity jednotlivých komerčních bank. Nicméně úvěr od centrální banky mohl vést až ke zničení dané banky, protože to vyvolalo nedůvěru veřejnosti ve stabilitu banky. Příkladem může být britská banka Northern Rock, kdy vkladatelé začali žádat své peníze zpět. [18]

Dalším důsledkem krize bylo omezení úvěrů a tím se omezil růst hrubého domácího produktu korelujícího s vyšší nezaměstnaností. České republice jako takové se tato krize vyhnula. Nicméně pokles hrubého domácího produktu Česká republika také zaznamenala, to především v důsledku poklesu exportu vyvolaného snížením spotřeby v zemích eurozóny. [18]

Postupující hypoteční krize, jak na americkém, tak i starém kontinentě měla za následek v rámci trhu nemovitostí:

- „pokles stavební výroby,
 - pokles nemovitostních akcií a akciových trhů obecně,
 - americké dluhopisy dosáhly nejnižších yieldů za poslední tři roky,
 - emise českého státního dluhopisu s dobou splatnosti v roce 2057,
 - dolar dosáhl dalšího historického minima,
 - rostou rizikové přírážky na dluhopisy podniků a emerging markets.“
- [18, s. 47]

2.4 Krizový rok 2008

Díky globalizaci si mohly centrální banky dovolit udržovat volnější měnovou politiku, to se projevilo snižováním cen spotřebního zboží, kdy růst cen nemovitostí (společně s růstem cen na trhu s nerostným bohatstvím), ke kterému docházelo v posledních letech, působil na zvyšování míry inflace, její růst však byl eliminován dovozem levného zboží z Asie (např. z Číny, Indonésie, Filipín, Thajska) a z východní Evropy. [18]

Nízké úrokové sazby vedly k rychlému růstu hypotečních úvěrů, např. v Lotyšsku se objem hypoték od roku 2004 zvýšil osminásobně. To v Lotyšsku znamenalo inflaci až 13,2 %, a protože lotyšský lat byl již pevně vázán na euro, nemohlo samotné Lotyšsko prakticky prostřednictvím měnové politiky nic dělat. Další země používající euro jako kotvu jsou uvedeny v příloze B.

Evropská centrální banka přestala zvyšovat základní sazby, které zvyšovala od roku 2005 (viz kapitola 2.2), aby se ekonomiky vyhnuly stagflaci. Tentýž krok zavedl i Federální rezervní fond. V roce 2009 se ale pobaltské ekonomiky ocitly ve finanční krizi, právě z důvodu minulého zvyšování základní sazby. [18]

V tomtéž roce začínaly klesat akciové indexy, opět reagující na situaci vyvolanou Spojenými státy, které oficiálně ohlásily recesi v prosinci roku 2008. Následně centrální banky USA, eurozóny, Británie, Kanady a Švýcarska podporovaly globální finanční systém novými penězi v objemu 230 miliard dolarů. Největší část dodal Federální rezervní systém s cílem zmírnit dopady úvěrové krize a zabránit

opakování krize z roku 1929, ačkoliv to bylo v rozporu s fungováním moderních ekonomik, tedy bez řízení centrem. [18]

Vazba domácí měny např. na dolar nebo euro představuje náchylnost k finančním krizím. Fixní měnové kurzy vázané na jednu měnu nebo měnový koš se nevyplatily ani v letech 1995 v Mexiku, 1997 v České republice, Thajsku, Singapuru, Malajsii, Jižní Korey, v roce 1998 v Rusku a následně v roce 2002 v Argentině, kdy centrální banky zvyšovaly úrokové sazby a tím se ekonomika dostávala do významných recesí. Argentina dokonce vyhlásila státní bankrot, resp. platební neschopnost státu. Stejný problém hrozil v roce 2008 pobaltským republikám. [18]

V roce 2008 poskytla **Evropská centrální banka** velké množství krátkodobých úvěrů, a to finančním společnostem. Úvěry rostly meziročně o 46,4 %. V prosinci 2007 vzrostl objem krátkodobých úvěrů komerčním bankám v rámci eurozóny o 50 %, tyto peníze se poté dostávaly do reálných ekonomik a to vedlo k růstu inflace. [18]

Na americkém kontinentě se dostala do problémů banka Bear Stearns, do které Federální rezervní systém napumpoval peníze na její záchranu, USA tedy nedovolily spustit lavinovou reakci. Ve stejném roce posílila česká koruna vůči euru o necelých 19 % a vůči dolaru o více než 28 %. Česká koruna se v období silící úvěrové krize ve světě zhodnocovala, protože v České republice fungoval stabilní a poměrně zdravý bankovní systém s malým množstvím rizikových hypoték. [18]

V polovině září 2008 bylo jasné, že centrální orgány neměly situaci pod dohledem. V USA zkrachovala investiční banka Lehman Brothers a situace na trhu se vyostřovala a ovládla jej panika. [18]

Počátkem devadesátých let se podařilo eliminovat krizi ve Švédsku. Odtud přišla také poučka, že pokud se rozvine krize, tak je nutné udržet likviditu celého bankovního sektoru, aby neměla krize vliv i na zdravé banky. A není zde tedy vhodné nechávat tyto banky svému osudu. [18]

Svým způsobem to byl v USA boj s morálním hazardem, kdy si američtí spotřebitelé díky Sarbanes-Oxleyovu zákonu mysleli, že je uchrání vždy zákon, protože americký kapitálový trh byl více regulován, než evropský. Ale od roku 1997 po celých 10 letech vznikala nový trh s derivátovými kontrakty, tzv. credit default swap, který na

druhou stranu regulován vůbec nebyl. Zde byla příležitost pro vytvoření morálního hazardu. [18]

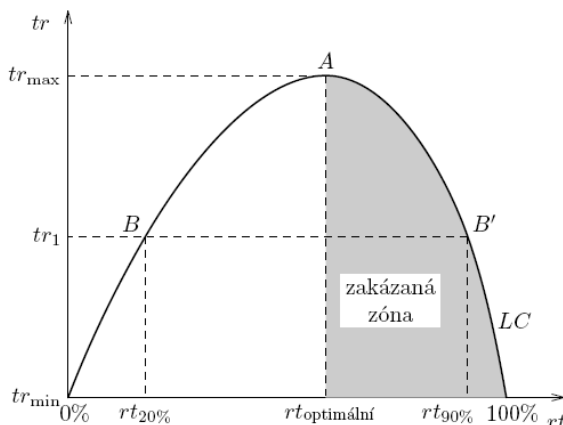
Na rok 2009 se odhadoval růst hrubého domácího produktu v eurozóně a v USA na 0,6 %. Avšak dle Eurostatu bylo tempo růstu HDP v eurozóně -4,5 %. V roce 2008 docházelo k poklesu prodeje automobilů, v Evropě až o 20 %, v USA dokonce o 34 %. V témže roce také krachovalo v USA asi 20 bank. Krize měla především tyto následky:

- klesající tržby,
- propadající se ceny nemovitostí,
- propouštění, zhoršení mzdových podmínek,
- pokles burzovních indexů atd. [18]

Stále se však hovořilo pouze o recesi, jakožto cyklickém výkyvu. Pavel Kohout, autor knihy Finance po krizi [18] uvádí, že ekonomika by měla přejít z tradičního finančního účetnictví na účetnictví adekvátní, tedy takové účetnictví, které v sobě zahrnuje i např. CDS kontrakty apod. Dále doporučuje vládám snížit daňové zatížení, zvýšení vládních výdajů a monetární politiku svěřit pouze do rukou centrální banky. Nicméně autor hovoří pouze o nečekaném snížení daní. Tento názor je zcela monetární a popírá keynesiánské teorie. A z hlediska globální architektury autor uvádí, že pevný měnový kurz závislý na cizí měně pro ekonomiku není vhodný. A euro je tedy vhodné pouze pro některé ekonomiky, např. pro Španělsko a Irsko byl vstup do eurozóny zcela nevhodný.

Na druhou stranu tyto teorie popírají i teorii ekonomie strany nabídky, kterou využívala především ve Spojeném království M. Thatcher a v USA prezident R. Reagan. V případě, že vlády sníží daňové sazby, sníží tak i příjmy do státního rozpočtu, stejný efekt by přinesly i příliš vysoké sazby, kdy by se daňové sazby nacházely v zakázané zóně, jak naznačuje Laffarova křivka. [6]

Obrázek 6: Laffarova křivka

Zdroj: <http://cgi.math.muni.cz/>, 2014

Teorie by platila v případě, kdy by se oživila i spotřebitelská aktivita, tedy agregátní poptávka. Tím by se zvýšil hrubý domácí produkt a paradox spořivosti by byl v tomto případě považován za zanedbatelný.

2.5 Krizový rok 2009

Na konci roku 2008 finanční krize vygradovala v akutní fázi a poškodila americkou, evropskou, ruskou i čínskou ekonomiku. Dokonce přinesla první oběť v podobě Islandu, kde byl vyhlášen státní bankrot. Rok 2009 řešil otázky, proč se hrozba krize neodhalila dříve a jaké jsou celkové důsledky. [18]

V USA se připravila injekce na pomoc ekonomice v hodnotě 775 miliard dolarů. Nicméně většina ekonomů byla k tomuto počínu spíše skeptická. Mohlo totiž dojít k vytěsnění soukromého dluhu dluhem vládním. Zkušenosti však napovídaly, že depresi vytěsni masivní vládní výdaje, jako tomu bylo např. za období Velké deprese, kdy se z krize ekonomiky dostávaly až při zbrojení na druhou světovou válku, kdy jednotlivé ekonomiky vynakládaly značné výdaje ze státních rozpočtů. [18]

Od roku 2007 do 2009 padlo v USA 45 bank a další pády bank byly potlačeny díky zásahu Federálního rezervního systému. Probíhalo období recese, objem úvěrů na nemovitosti však neklesal, dokonce v USA zažívaly meziroční nárůst o 5 %. Centrální banky postižených zemí přicházely dříve a zabránily tak opakování historie, tedy Velké hospodářské krize. Domácnosti v USA ani v Evropě o své úspory nepřicházely, nicméně klesaly maloobchodní prodeje i průmyslová výroba. [18]

Tento odstavec pojednává o deflaci, kterou veřejnost vnímá jako pozitivum, protože ceny pro běžného spotřebitele klesají a peníze uložené na účtu se zhodnocují, avšak ekonom ví, že deflace je spojena s hospodářskou recesí nebo depresí a umocňována je tím, že lidé začnou odkládat spotřebu a budou čekat ještě příznivější ceny a tím více poklesne hodnota hrubého domácího produktu.

V příloze D, kde je uveden přehled vývoje míry inflace v EU, je jasně vidět, že země postižené deflací pociťovaly více či méně postupující krizi. Více v kapitole 3.

Deflace je snížení cenové hladiny a způsobuje všeobecné odkládání spotřeby, což je nejvýznamnější položkou pro tvorbu hrubého domácího produktu v rámci výdajové metody. Pokud by tedy v době krize ještě přišla deflace, tak se pravděpodobně daná země bude ocitát v recesí a hrubý domácí produkt bude klesat, s tím bude souviset i nezaměstnanost dle Phillipsových křivek, která dle ekonomické teorie v období deflace roste. Samozřejmě, že negativní dopad to bude mít i na zahraniční investory, kteří budou danou měnu pokládat za nestabilní. [18]

Pavel Kohout negativní deflaci popisuje v následujících krocích:

- 1. „pokles poptávky má za následek zhoršení situace podniků,*
- 2. podnikům klesají zisky a začínají šetřit a propouštět – klesají příjmy domácností,*
- 3. banky jsou opatrnější při poskytování hypoték podnikům i domácnostem,*
- 4. pokles objemů úvěrů vede ke snižování cen, což se týká zejména nemovitostí.“ [18, s. 95]*

3 Krize eurozóny

Pro jednotlivé země je zásadní, že se nebude opakovat Velká deprese z 30. let minulého století, ale jako následek hypoteční krize v letech 2007 – 2009 zde působí vysoké vládní deficity, které způsobují růst veřejných dluhů. Cílem vlád jednotlivých států bylo za pomoci úvěrů a dotací od centrálních bank zachránit bankovní soustavy zemí. [13]

Nejen ve Spojených státech, ale i v Evropě začínaly v průběhu krize klesat ceny nemovitostí. Hypoteční bublinou byly zasaženy země jako Irsko, Španělsko, Velká Británie, dále také Polsko, Bulharsko, Rumunsko a pobaltské země. Úpadky bank zaznamenaly také ekonomiky Francie, Německa, Itálie atd. [13]

Zkušenosti ze světové ekonomické krize v roce 1929 ukazovaly na tento postup:

- 1) velké finanční instituce musí být zachráněny (před hlubokou a dlouhodobou recesí),
- 2) centrální banky zahájí expanzivní politiku, aby poskytly likviditu finančnímu systému,
- 3) vlády zachrání finanční a bankovní instituce a uplatní fiskální politiku, aby nedošlo k vysokým deficitům veřejných financí a ke vzniku bludného kruhu recese. [13]

Tento postup byl v letech 2008 – 2009 realizován, ale vedl k rychlému růstu deficitů veřejných financí a zvyšování veřejného dluhu. Např. Irsko nebo Španělsko ztrácelo kontrolu nad svými veřejnými rozpočty. Irská vláda vynaložila 31 % svého hrubého domácího produktu, aby zachránila a stabilizovala bankovní sektor. Výsledkem této situace byla **evropská dluhová krize**. [13]

3.1 Evropská dluhová krize

Rok 2009 je klíčovým rokem, protože eurozóna jako taková se ocitla v recesi, to také naznačuje obrázek 7.

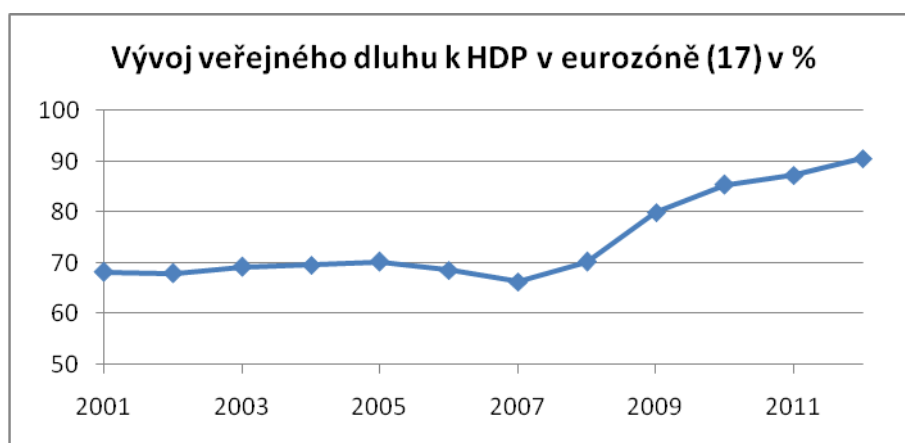
Obrázek 7: Vývoj růstu reálného domácího produktu v eurozóně

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu, 2014

Obrázek zobrazuje míru růstu reálného domácího produktu v procentech v eurozóně. Z grafu je patrné, že do roku 2006 měl hrubý domácí produkt rostoucí charakter, poté začal produkt klesat a v roce 2009 se ocitl v záporných číslech, poklesl o 4,4 %. Tento propad byl dán hlavně záchranou finančních a bankovních institucí. Poté začal produkt opět růst, na první pohled se zdálo, že eurozóna již to nejhorší měla za sebou, ale v roce 2012 a následně i v roce 2013 byla většina ekonomik eurozóny v červených číslech. V tomto případě se může prozatím konstatovat, že míra vývoje HDP v eurozóně má tvar písmene W, přičemž ještě před 3 lety se hovořilo o vývoji v podobě písmene V.

Obrázek 8: Vývoj veřejného zadlužení eurozóny

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu, 2014

Patrný je rostoucí trend veřejného dluhu, kdy za 6 let, resp. od roku 2007, vzrostl téměř 1,5 krát. Tento rostoucí trend v posledních letech ani nezpomaluje, ale naopak roste daleko strměji.

3.2 Krize v Řecku

Od roku 2007, kdy propukla hypoteční krize, stále stoupá řecký veřejný dluh (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Řecký veřejný dluh vůči HDP v %

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zadlužení	103,7	101,7	97,4	98,6	100,0	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,3	156,9

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu, 2014

Modelovat křivku vývoje je zde zcela zbytečné. Do roku 2001 se řecký veřejný dluh ocitl na hranici jednoho ročního hrubého domácího produktu a poté začal nejdříve zlehka klesat a od roku 2009 do roku 2011 rostl strmě v řádech desítek procent. V roce 2011 byl řecký veřejný dluh 1,7 krát vyšší než obrat jednoho ročního řeckého hrubého domácího produktu. V roce 2012 začal podíl veřejného dluhu na HDP opět klesat. Podíl řeckého dluhu na HDP je tedy o několik desítek procent vyšší než průměrné zadlužení celé eurozóny, jak bylo uvedeno na obrázku 8. Pro rok 2014 se však opět spekuluje, že podíl veřejného dluhu na HDP v Řecku dosáhne úrovně 177 % a opět bude potřeba zasáhnout z vnějšku, tj. prostřednictvím pomoci od Mezinárodního měnového fondu, Evropské unie a Evropské centrální banky. [19]

3.2.1 Rok 2001

Rok 2001 je rok, ve kterém Řecko začalo používat euro jako svoji oficiální měnu místo drachmy. Konvergenční (maastrichtská přístupová) kritéria splnilo Řecko v roce 1999 a později se ukázalo, že údaje byly zkreslené, především v oblasti vykázaného deficitu. Řeční statistici vykážali tuto hodnotu na úrovni 1,8 % HDP, avšak zapomněli započítat výdaje na obranu a mnoho dalších položek. Skutečně vyčíslená hodnota byla stanovena v následujícím roce dle Eurostatu na 3,4 % HDP. V roce 1997 byl schodek 6,4 %. Řecko tedy poskytovalo chybná data, avšak žádný právní rámec nedovoluje vyloučit Řecko ze zemí eurozóny, proto stále zůstává její součástí. [13]

Zabránit opakování podobnému problému měla podle Rady ministrů EU (ECOFIN) kontrola veřejných financí, kterou Rada ministrů EU schválila v roce 2010.

Eurostat tedy může po členských státech požadovat větší množství informací za pomoci misí, které může vyslat do členských zemí. Tento princip kontroly se týká pouze zemí, které vykazují nadměrný deficit nad 3 % hrubého domácího produktu. [20]

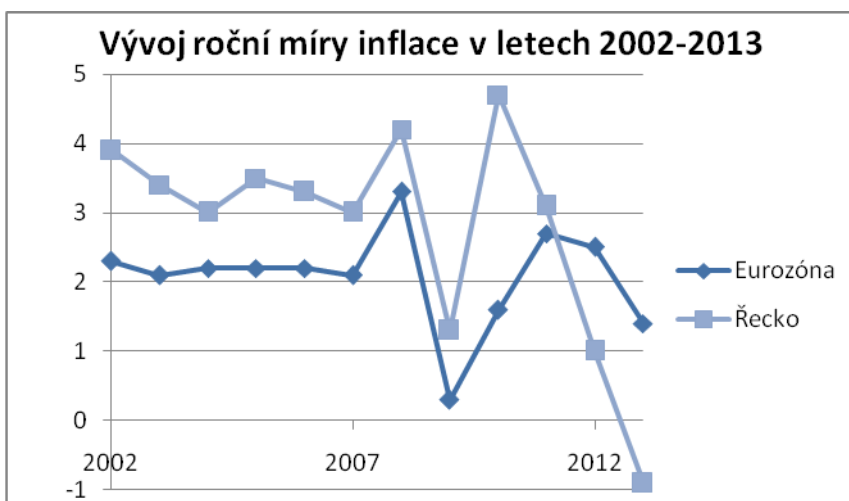
Také Evropská centrální banka přednesla v roce 2011 desetibodový plán s následujícími požadavky:

- *„automatická vymahatelnost procedur dohledu, včetně vymahatelnosti v makroekonomické oblasti,*
- *stanovení přísných lhůt, které zabrání zdlouhavým postupům a odstranění „únikové cesty“,*
- *zaměřit nový makroekonomický dohled na ty země eurozóny, které mají vysoký rozpočtový deficit,*
- *zavedení takových politických opatření, která posílí vůli k dodržování pravidel,*
- *včasnější a odstupňované uvalení finančních sankcí,*
- *ambicióznější kritéria pro stanovení nadměrného schodku,*
- *ambicióznější požadavky na střednědobou regulaci rozpočtových cílů v členské zemi,*
- *zaručení kvalitních a nezávislých fiskálních a ekonomických analýz,*
- *požadování závazků od členských států, aby urychleně přijaly národní rozpočtové rámce,*
- *zlepšení kvality ročních a čtvrtletních statistik vládních účtů.“ [21, s. 3]*

Toto opatření mělo zlepšit situaci v eurozóně a zajistit větší důvěru u finančních investorů. [20]

Rok 2002 Řecku pomohl k získávání vyšší kredibility a nižších nominálních i reálných úrokových sazeb, protože v jižních zemích byla inflace nadprůměrná, jak uvádí srovnání inflace eurozóny a Řecka (viz obrázek 9).

Obrázek 9: Roční vývoj inflace v Řecku a eurozóně

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu, 2014

Vývoj inflace potvrzují statistiky z Eurostatu, kde je jasně vidět, že míra inflace v Řecku převyšovala míru inflace v eurozóně, a to jak do roku 2007, tak i poté, kdy propukla krize. Ke změně došlo v roce 2012 a v roce 2013 se ocitla řecká ekonomika dokonce v deflaci. Zároveň trend míry vývoje hrubého domácího produktu měl klesající charakter a od roku 2008 je v červených číslech (2008 -0,2 %, 2009 -3,1 %, 2010 -4,9 %, 2011 -7,1 %; 2012 -6,4 %).

Levné peníze díky míře inflace v letech 2002 – 2007 získávaly v Řecku nejen vládní, ale i soukromé sektory. Jižní země EU začínaly ztrácet konkurenceschopnost a zároveň se více vzdalovaly od skupiny, kde průměrná roční míra inflace klesla (např. Německo, Finsko, Francie, Rakousko a Belgie). Tím docházelo v eurozóně k nerovnováze. [13]

3.2.2 Počátky krize v Řecku a jižním křídle Evropské unie

Španělsko, Portugalsko a zmiňované Řecko vstupovaly do eurozóny s nižší cenovou hladinou, a proto po přijetí eura začala cenová hladina v těchto zemích růst. Dalšími problémy však byly i nesoulad mezi produktivitou práce a mzdami, nadměrným růstem spotřebitelské poptávky nebo bublinou na trhu nemovitostí, o které se zmiňuje tato práce v kapitole 2.2. [13]

Domácí výroba jižních států tedy začala být nekonkurenceschopná a tím začínaly růst deficity. Zároveň země jako Řecko, Portugalsko, Itálie nebo Španělsko jsou výrazní dovozci, tj. mají pasivní obchodní bilanci, a tím se zvyšoval jejich dluh vůči zahraničí,

a ekonomiky zemí rostly díky dluhům. 70 % řeckého vládního dluhu se v současné době nachází v zahraničí. Dále díky finanční krizi klesaly příjmy do státního rozpočtu, což se projevilo v poklesu tempa růstu hrubého domácího produktu. [13]

3.2.3 Krize v plném proudu

Koncem roku 2007 se začal plně projevovat „řecký problém“ a v roce 2010 se řecká vláda ocitla v situaci, kdy nebyla schopna půjčit si na finančních trzích a byla odkázána na pomoc v mimořádné situaci od Mezinárodního měnového fondu. Tato finanční pomoc, resp. půjčka měla být sjednána za pomoci řecké centrální banky, ta je však součástí Eurosystemu, a tak se **Evropská centrální banka** dostala jako třetí zainteresovaná osoba do tohoto bilaterálního vztahu. [13]

V květnu 2010 se rozhodlo o trojčlenné záchranné operaci, tedy Mezinárodního měnového fondu, Evropské unie a Evropské centrální banky. „...*byl vytvořen nový fond – Evropský nástroj finanční stability (European Financial Stability Facility – EFSF), který byl určen pro řešení podobných situací, kdyby se objevily.*“ [13, str. 556]

Tento úvěr čítal položku 110 miliard eur, z toho 30 miliard eur přispěl Mezinárodní měnový fond. Tři výše uvedené instituce stanovily pro Řecko tyto následující podmínky pro přijetí finanční pomoci:

- „*škrty veřejných výdajů,*
- *posílení daňových příjmů*
- *a řada strukturálních (tj. nabídkových) reforem zaměřených na zvýšení konkurenceschopnosti.*“ [13, str. 556]

Tato půjčka měla být Řecku poskytnuta na příští 3 roky a ve Spolkové republice Německo se kancléřka Angela Merkelová potýkala s odmítavým postojem veřejnosti. Nakonec si Řecko vyjednalo prodloužení splatnosti úvěru až do roku 2021. Zároveň půjčku Řecku musely schválit všechny vlády eurozóny. Alternativou této půjčky bylo ponechat Řecko bankrotu, protože se Řecko podílí na hrubém domácím produktu eurozóny pouze 2,5 %. Avšak pád země by způsobil dominový efekt, o kterém se zmiňuje kapitola 3.2.5. Řecko za danou peněžní pomoc mělo platit roční úrok ve výši 5,5 %, avšak díky prodloužení tohoto úvěru se Řecko zavázalo platit vyšší úroky, a to ve výši 5,8 %. [22], [23]

V době poskytování finanční pomoci Řecku řešil Brusel případné pozastavení dotací ze strukturálních fondů, kohezních fondů a dokonce některých plateb v rámci společné zemědělské politiky. To navrhoval komisař pro hospodářské a měnové záležitosti Olli Rehn. Cílem bylo opět nenechat země, aby se dostaly do situace, v jaké se ocitlo Řecko. Tato politika byla směřovaná především jako varování pro Itálii a Španělsko. [20], [22]

O poskytnutí finanční pomoci se také rozhodovalo ve veřejném referendu o přijetí pomoci, které vedlo k pádu řecké vlády, a v únoru roku 2012 probíhaly v Řecku předčasné volby, které se musely ještě v červnu 2012 opakovat z důvodu patové politické situace. Toto vše mohlo mít význam na další vývoj ekonomických ukazatelů. [23]

Nicméně po roce 2010 byla řecká ekonomika ještě v tíživější situaci, kdy míra růstu reálného hrubého domácího produktu výrazně klesla, a to o 7,1 %. Z tabulky 2 je patrné, že ani veřejné zadlužení se nezlepšilo, ba naopak. Daňové příjmy klesaly a Řecko bylo odkázáno na další pomoc. [23]

Instituce, které Řecku poskytly finanční pomoc, byly tímto výsledkem finanční injekce zklamány a navrhly další půjčku, tentokrát ve výši 100 miliard eur za další přísná opatření. Již v roce 2012 se hovořilo o možnosti státního bankrotu země. [23]

Kromě Řecka však dostávaly finanční injekce i další země eurozóny, jako např. Irsko ve výši 85 miliard eur od Evropského nástroje finanční stability a Mezinárodního měnového fondu v listopadu 2010. Poté Portugalsko s úvěrem 78 miliard euro v květnu 2011 a v létě 2011 byl přislíben nový úvěr Řecku. [23]

3.2.4 Postoje Evropské unie k Řecku

Dne 11. ledna 2010 pronesl svoji řeč finský eurokomisař Olli Rehn, který doporučil schválení návrhu, který se týkal Evropského výboru pro systémová rizika a Evropského orgánu dohledu. Dále upozornil, že 20 zemím EU, které neplnily konvergenční kritérium deficitu veřejných financí, sankce nehrozí a zdůraznil, že žádnou členskou zemi (ani tedy Řecko) nelze z EU vyloučit. Nicméně Řecka se týkaly jiné sankce, a to za netransparentní statistiky, které poskytovalo Bruselu. [24]

Evropská komise navrhla opatření pro Řecko, a to snížit deficit státního rozpočtu z 12,7 % na 2,8 % do roku 2012, což samozřejmě znamenalo stále více škrtů ve

veřejném rozpočtu. Ve zprávě z 11. února 2011 ještě stojí závazek členských států finančně postiženým zemím pomoci. Ale o danou finanční pomoc muselo Řecko samo požádat. O plánech v eurozóně byly informovány i ostatní země EU-27, tehdejší český premiér Jan Fischer se vyslovil, že půjčky Řecku budou poskytnuty za tržní úrok. [25], [26]

Slovensko jako jediný stát EU odmítlo Řecku půjčit. Poslanci slovenské Národní rady tímto rozhodnutím popřeli slova bývalé vlády Roberta Fica, která se vyjádřila pro pomoc Řecku. Avšak Parlament Slovenské republiky schválil Smlouvu o příspěvku do Evropského finančního a záchranného mechanismu, a to 4,37 miliardy eur. [27]

3.2.5 Scénář návratu k drachmě

Poté, co se objevily informace o tom, že řecká vláda falšovala statistiky, aby se dostala do eurozóny a dále pokračovala s falšováním údajů o vykazovaných deficitech veřejných financí, se začaly opět objevovat spekulace od ekonomů i laické veřejnosti o tom, že by Řecko, jakožto země neplnící Pakt stability a růstu, mělo opustit eurozónu a vrátit se zpět k drachmě. Odchod Řecka z eurozóny by měl důsledky na celý projekt společné evropské měny. [28]

Pokud by Řecko bylo vyloučeno z eurozóny, spustil by se dominový efekt, kdy by se investoři odvraceli také od Portugalska, Španělska, Irska a Itálie z obavy, že země přijmou zpět své národní měny. Proto byla místo této radikální verze navržena jiná možnost, a to finanční půjčka popsaná výše v této práci. O nelehké situaci pro Řeky mluví samozřejmě snižování důchodů a mezd státním zaměstnancům, dále se omezily veřejné investice a začaly se prosazovat strukturální reformy. To vše rozpoutalo v Řecku značnou míru stávek a protestů. [24]

O utahování opasků hovoří i ekonomická teorie z hlediska trhu kapitálu. Pokud země A omezí výdaje a bude uplatňovat snižování mezd, omezování veřejných investic apod., tak se dá více či méně očekávat, že v budoucnu bude růst daleko více, než země B, která dané utahování opasků neaplikovala. Nicméně o projevech tohoto opatření se dá ekonomicky hovořit v nejkratší rovině 2 let, kdy se začnou projevovat přínosy utažení opasků, a to zvýšením tempa růstu hrubého domácího produktu, snížením nezaměstnanosti, stabilní míry inflace apod. [6]

3.2.6 Druhý záchranný balíček Řecku

Tabulka 2 uvádí, že se veřejný dluh Řecku ani v roce 2011 nesnížil, ba dokonce dosáhl maxima, a to 170,3 % hrubého domácího produktu, a proto se od dubna 2011 spekulovalo, zda nebude Řecko potřebovat další finanční injekci a první odhady byly ve výši 65 miliard eur složených z půjček od Evropské unie, Mezinárodního měnového fondu a patřičných kroků od tamější vlády, resp. privatizace. [30]

Avšak s novou půjčkou se objevily i hlasy o tom, že MMF není spokojen s plněním reforem řeckou vládou a bez další půjčky nebude Řecko schopno svým závazkům dostát, nicméně proti půjčce byli Němci, Nizozemci a Finové. Řecko nakonec snížilo daň z přidané hodnoty jako protihodnotu pro obyvatele o 3 procentní body (z 23 na 20 %), a tím mohlo více omezit státní výdaje. Řecko tímto blokaci ze strany MMF vyřešilo. O případné půjčce diskutovali ministři financí v červnu 2011. [30]

Díky opatření vlády Jorgose Papandreua byla nakonec Řecku poskytnuta finanční pomoc ve výši 110 miliard eur a 12 miliard z půjčky z roku 2010 bylo podmíněno. Opatření se týkalo především snižování platů státním zaměstnancům, snižování sociálních dávek a privatizace státních podniků. Tento úsporný plán Řecku vynesl téměř 78 miliard eur. [31]

Na druhém záchranném balíčku pro Řecko se podílely i věřitelské banky (tedy banky, které držely řecké dluhopisy). Tyto banky souhlasily s tzv. **restrukturizací řeckého dluhu** a dobrovolně vyměňovaly své dluhopisy za nové s delší dobou splatnosti nebo nižší úrokovou sazbou. Francouzské banky, které patří k největším věřitelům Řecku, se rozhodly, že vymění cca 70 % těchto dluhopisů za nové dluhopisy se splatností 30 let. Na totéž přistoupily i banky v Německu a Itálii. Nakonec však bylo na summitu (viz dále) stanoveno, že je možné dluhopisy vyměnit, nakoupit nové nebo je zpětně odkoupit za nižší cenu. Celkově se soukromý sektor podílel na finanční injekci pro Řecko 106 miliardy eur. Díky této pomoci by měl podle optimistů řecký dluh klesnout o 21 %. [31], [32]

Zároveň v roce 2011 probíhal summit vrcholných státníků eurozóny, kde se navrhovalo řešení „řeckého problému“, a také bylo stanoveno, že se budou měnit činnosti EFSF. Celková garance tohoto fondu byla stanovena na 780 miliard eur, který by mohl poskytovat úvěry i zemím, které jsou krizí ohroženy (jako např. v té době Itálii nebo Španělsku) a dále bude obligace moci kupovat EFSF na sekundárním trhu. Také

bylo stanoveno, že splatnost řeckých půjček se prodlouží na 15 let a o jeden procentní bod se měla snížit nominální úroková míra, totéž platilo i pro Irsko. Bylo sjednáno, že pomocnou ruku nabízí i **Marshallův plán** evropských investic, který by měl podpořit řeckou ekonomiku a zajistit ekonomický růst. [31]

Na dalším summitu 26. října 2011 bylo stanoveno společně s evropskými bankami, že Řecku bude odepsána polovina dluhu. Prognózy předpokládaly, že se řecký dluh sníží na 120 % HDP do roku 2020. V únoru 2012 se však již hovořilo o odpisu 70 % a značný nepokoj s pomocí Řecku začali vyjadřovat Němci, kteří navrhovali, aby nad plněním opatření ze strany Řecka někdo dohlížel, tento návrh však přijat nebyl. [33], [34]

3.2.7 Další pomoc Řecku

Již v březnu 2012 bylo jasné, že Řecku dostane další peněžní pomoc, kdy tuto skutečnost odsouhlasili ministři financí a zástupci Mezinárodního měnového fondu, tentokrát ve výši 130 miliard euro, které měly přispět ke snížení veřejného zadlužení ze 160 % HDP na 120 % HDP do roku 2020 (tato hranice je také považována jako udržitelná). Řecku se tímto počinem mělo vyhnout státnímu bankrotu z důvodu neschopnosti splatit své závazky ve výši 14,5 miliardy euro. [35]

Bankovní sektor z objemu této finanční injekce obdržel 30 miliard euro, z toho 23 miliard euro šlo na rekapitalizaci řeckých bank. 35 miliard euro obdržela řecká vláda na zpětný odkup vládních obligací a 5,7 miliardy uhradilo úroky z těchto obligací. Evropská centrální banka se zároveň vyslovila, že se vzdá zisku z řeckých dluhopisů a tím měl řecký dluh klesnout o 5,5 %. O odpisu dluhu soukromými věřiteli pojednává práce v předchozí kapitole. [35]

Obyvatelstvo Řecka však s dalšími záchrannými balíčky a s nimi spojené omezování výdajů z vládního rozpočtu opět vyjadřovalo značný nesouhlas a tímto se opět otvíraly otázky, zda by Řecku nebylo konkurenceschopnější s vlastní slabší měnou. Opět byl návrh zamítnut. Avšak další „hřebíček do rakve“ přišel 6. května 2012, kdy probíhaly v Řecku volby do tamějšího parlamentu, kam se dostalo velké množství vládních stran, které se nemohly mezi sebou dohodnout, a proto se řecké volby opakovaly v polovině června 2012 znovu. Volby nakonec vyhráli konzervativci a tím Řecku v eurozóně zůstalo. [35], [36], [37]

Zároveň na jaře roku 2012 se škrtlo Řecku 100 miliard eur dluhu a Evropská unie s Mezinárodním měnovým fondem úspěšně uzavřela program účasti soukromého

sektoru na záchraně řecké ekonomiky. Tímto počinem by se měl řecký dluh snížit na hodnotu 120 % HDP do roku 2020. [38]

V listopadu 2012 Řecku přišla další pomoc, a to ve výši 43,7 miliardy euro, která měla zajistit udržitelnost řeckého dluhu. Šlo o tentýž program jako z jara 2012, který byl díky politické nestabilitě pozastavený. 34,4 miliardy euro obdrželo Řecko již v prosinci 2012, dále byly vypláceny částky v roce 2013. [39]

3.3 Záchranný plán z roku 2010

Ministři financí Evropské unie (ECOFIN) se v roce 2010 dohodli na podobě záchranného mechanismu v hodnotě 750 miliard eur, který měl pomoci ostatním členům eurozóny vyhnout se řeckým problémům. V první části plánu měly poskytnout země eurozóny finanční pomoc 440 miliard eur (EFSF) pro země s nestabilním finančním trhem a finanční neschopností. Poté měl MMF poskytnout 250 miliard (EFSM), 60 miliard z rozpočtových rezerv EU, celkově tedy 750 miliard eur. Tento akt byl spíše brán jako podpora důvěryhodnosti eurozóny jako takové. [40]

Podle tehdejšího ministra financí České republiky se předpokládalo, že Česká republika přispěje 4 miliardami eur. Tento mechanismus podpořila i Evropská centrální banka, která začala vykupovat státní dluhopisy. Díky tomuto mechanismu došlo ke snížení paniky na finančním trhu. [40]

Poptávka po dluhopisech z tohoto záchranného fondu EFSF devětkrát převýšila nabídku a euro přestalo být pod takovým tlakem a v eurozóně došlo k finanční stabilitě. Více než 500 investorů se zajímalo o tyto dluhopisy a objednávky dosahovaly 44,5 miliardy eur, z toho 20 % investorů bylo z Asie, největší část z Japonska. Po Řecku byla také Irsku, jakožto druhé zemi eurozóny žádající o pomoc, poskytnuta finanční pomoc právě z tohoto záchranného mechanismu. [41]

3.4 Záchranný balíček pro Irsko

Ve finanční krizi se ovšem ocitlo i Irsko, a tak na konci listopadu 2010 schválili ministři financí záchrannou půjčku pro Irsko, a to v hodnotě 85 miliard eur, z toho 35 miliard šlo na záchranu finančního trhu, včetně rekapitalizace bank. Zbytek fungovalo jako injekce do veřejných financí. Brusel zároveň Irsku povolil delší lhůtu na vyrovnání rozpočtového deficitu, který přesahoval až 30 % hrubého domácího produktu. Do tohoto záchranného balíčku přispěl i Mezinárodní měnový fond částkou 22,5 miliardy

eur a také i nečlenské státy eurozóny díky bilaterálním smlouvám (Dánsko, Švédsko a Velká Británie). [23]

Záchrana irských bank však nebyla pouze z vnějšího prostředí, ale i samotné Irsko se zavázalo poskytnout 18,5 miliardy eur na podporu a hlavně záchranu bank ze státního rozpočtu. [23]

Tabulka 3: Struktura záchranné půjčky Irsku (v mld. EUR)

Zdroj	Částka
Příspěvek Irska	17,5
Mezinárodní měnový fond	22,5
EFSM	22,5
Dvoustranné půjčky eurozóny (EFSF)	17,7
Dvoustranná půjčka Velké Británie	3,8
Dvoustranná půjčka Švédsko	0,6
Dvoustranná půjčka Dánsko	0,4
Celkem	85,0

Zdroj: vlastní zpracování podle [23], 2014

Do tohoto záchranného balíčku se zapojila i Česká republika a to částkou ve výši 6,7 miliard korun, které Irsko obdrželo díky Evropskému finančnímu stabilizačnímu mechanismu. [23]

Irsko přestalo v prosinci 2013 využívat záchranný balíček Evropské unie, a bylo tak první zemí, která k 15. prosinci 2013 ukončila program pomoci od EU a MMF. Ale nadále bude vláda nucena pokračovat v úsporných opatřeních a irský premiér Enda Kenny informoval o tom, že díky zvyšování daní a vládním škrtnům přibude ve státním rozpočtu 2,5 miliardy euro a schodek veřejných financí by měl klesnout ze 7,2 % na 4,8 %. [42]

3.5 Kdo šetří, má za tři

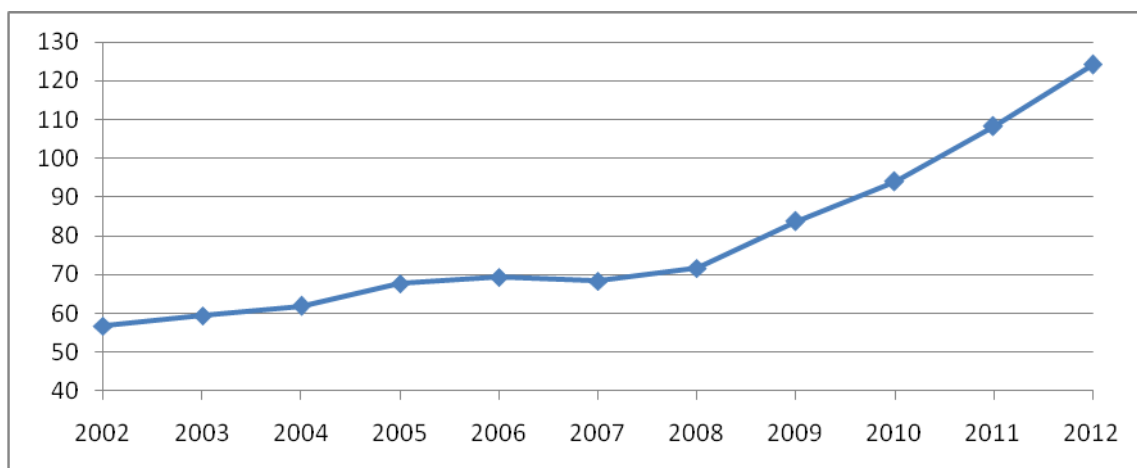
Pro sestavování státních rozpočtů na rok 2011 vydala Evropská komise několik doporučení, kterými se měly dané ekonomiky celé EU řídit. Státy se měly zaměřit na konsolidaci veřejných financí a odstranit nerovnováhy makroekonomického rázu (hrubý domácí produkt, inflace a nezaměstnanost), dále měly změnit strukturu ekonomiky a přijmout prorůstová opatření. Toto se týkalo i změny penzijních systémů. [23]

„Roční analýza růstu“ uvádí několik kroků pro zajištění ekonomického růstu, a to v rámci tzv. „evropského semestru“. Součástí je i návrh na mobilizaci trhů práce a vytváření nových pracovních míst. [23]

3.6 Portugalsko a jeho žádost o záchrannou půjčku

Ze záchranného balíčku pro státy Evropské unie obdrželo finanční pomoc i Portugalsko, jakožto třetí země eurozóny, která o pomoc požádala v dubnu 2011, a to z úst odcházejícího premiéra Josého Sócratesa. Ten však do poslední chvíle tvrdil, že Portugalsko záchrannou pomoc nebude potřebovat a jeho vláda prosazovala svůj balíček úspor, který byl zamítnut, a vše vedlo k premiérově rezignaci. Důvodem žádosti o finanční pomoc byl fakt, že Portugalsko nebylo solventní a nestačilo na splácení dluhu. [43], [31]

Obrázek 10: Vývoj veřejného dluhu k HDP v Portugalsku

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu, 2014

Jak je patrné z výše uvedeného obrázku, vývoj veřejného dluhu v Portugalsku má tendenci stále růst. Nejvíce veřejný dluh rostl po roce 2008, kdy podíl veřejného dluhu k HDP naskakoval v řádech desítek procent. V roce 2012 byl veřejný dluh v Portugalsku na úrovni 124,1 % hrubého domácího produktu, přičemž konvergenční kritérium hovoří o 60% hranici. [43]

Portugalské jednání o úvěr začalo v květnu 2011 a přislíbena byla částka 78 miliard euro, včetně 12 miliard eur na rekapitalizaci bank. Opět byla půjčka v jednání Evropské komise, Evropské centrální banky a Mezinárodního měnového fondu. Podmínkou půjčky bylo snižování deficitu. V případě Portugalska se očekávalo, že je to poslední země, která byla nucená požádat o finanční úvěr. [43]

Nakonec se však stanovila částka ve výši 52 miliard eur, kterou odsouhlasili ministři financí eurozóny (ECOFIN). Avšak do zmíněných 78 miliard eur doplnila zbytek Evropská unie prostřednictvím záchranného fondu eurozóny a Evropského mechanismu finanční stability, Česká republika v rámci EFSM přispěla 7,7 miliardami korun. 26 miliard euro dodal Mezinárodní měnový fond. [30]

Opatření stanovená pro Portugalsko byla mírnější než pro Řecko a Irsko, jednalo se zejména o snížení, popř. stagnaci platů ve veřejném sektoru, zdanění sociálních dávek a snížení podpor v nezaměstnanosti. Dále mělo Portugalsko provést privatizaci např. aerolinek TAP a dalších energetických a vysílacích firem. Privatizace přinesla do státní pokladny Portugalska asi 5,3 miliardy eur. [30]

3.7 Další recese přichází

Dle prognózy z prosince 2011 pro roky 2012 a 2013 se měla objevit další recese a stagnace ekonomik měla trvat až do roku 2012. Ekonomický růst se přepočlával pouze 0,5 % a v roce 2013 1,5 %. Krize se také měla projevit na trhu práce, kde se očekávala míra nezaměstnanosti až 9 %, avšak postupně se měly zlepšovat veřejné finance a klesat inflace. [44]

Prognóza předpokládala, že Řecko a Portugalsko v roce 2012 budou stále v recesi. Další problémy měla mít i ekonomika Kypru, což se v roce 2012 potvrdilo. Počítalo se však s tím, že by měla Itálie zaznamenat ekonomický růst 0,1 %. [44]

Dle Eurostatu je již známé, že Itálie ekonomicky nerostla, ba dokonce zažila pokles tempa růstu hrubého domácího produktu o 2,4 % a v roce 2013 o dalších 1,9 %. Záporné tempo růstu hrubého domácího produktu však zaznamenal i Kypr o 2,4 % v roce 2012 a o 5,4 % v roce 2013. Řecku opět tempo růstu HDP vykazalo červená čísla, a to -7,0 % v roce 2012 a v roce 2013 -3,9 %. Mírnější spád vykazalo i Portugalsko, v roce 2012 -3,2 % a v roce 2013 -1,4 %. Ostatní země jsou uvedeny v příloze C.

V roce 2011 požádal o „preventivní finanční pomoc“ také maďarský prezident Viktor Orbán, který se obával, že krize zasáhne i maďarskou ekonomiku. Podle tamějšího ministra financí Györgyho Matolcsyho chtěl pro zemi peníze pouze jako prevenci pro růstový stimul maďarské ekonomiky. Maďarsko bylo dokonce v roce 2008 první zemí, která o finanční pomoc požádala, avšak dohoda o úvěru se nakonec neuskutečnila. Orbán přiznal, že země uvažovala o půjčkách z Číny nebo Saúdské

Arábie. Situace v Maďarsku, které není součástí eurozóny, poukázala na to, že problémy nezažívají pouze země eurozóny. Půjčka Maďarsku však byla v ohrožení kvůli přijetí nové Ústavy, kde byla ze strany Evropské unie kritizována ohroženost nezávislosti centrální banky Maďarska, soudnictví a orgánů, které jsou pověřeny dohledem nad ochranou osobních údajů. [44], [34]

3.8 Kypr a Španělsko: další na řadě

Po Řecku, Irsku a Portugalsku o pomoc v roce 2012 také požádaly Španělsko a Kypr. [45]

3.8.1 Španělsko

Španělsko byla další země, která žádala o finanční pomoc, a to ve výši 100 miliard eur pro zadlužené banky. Tuto částku schválila Rada EU (ECOFIN). O problému hypoteční krize ve Španělsku již tato práce pojednávala v předchozích kapitolách. Tato půjčka však neputovala vládě Španělska, ale pouze jako pomoc postiženým bankám, kdy se odhadovala sanace ve výši 62 miliard euro. [45]

O poskytnutí finanční pomoci mělo rozhodnout ještě provedení zátěžových testů pro 14 bankovních skupin. Finanční injekci Španělsko získalo koncem roku 2012. Přímou pro ohrožené banky šlo 30 miliard euro, současně však muselo Španělsko restrukturalizovat bankovní systém a snížit deficit vládního rozpočtu. Pomoc Španělsku byla schválena poté, co jej odsouhlasilo Německo a Finsko. [46]

V rámci úsporného balíčku, který Španělsko představilo a díky němuž mělo ušetřit 65 miliard euro, zahrnoval zvýšení daně z přidané hodnoty o tři procentní body, privatizaci státních podniků, reformu veřejné správy a zavedení nových nepřímých daní. [46]

Na finanční pomoci Španělsku se nepodílel Mezinárodní měnový fond a ani se nevyžadovaly takové úspory jako v Řecku nebo Portugalsku. Zároveň byla pro Španělsko stanovena delší doba, do kdy musí snížit veřejný dluh pod 3 % hrubého domácího produktu, a to do roku 2014. Pesimisté v roce 2012 tvrdili, že situace je ve Španělsku neúnosná a španělská vláda bude nucena žádat také o finanční pomoc už proto, že výnosy z dlouhodobých státních dluhopisů přesáhly 7 % kritické hladiny, což mohlo být pro Španělsko neúnosné. [45], [46]

Pomoc Španělsku byla ukončena v lednu 2014, kdy se již vědělo, že Španělsko nebude žádat o další pomoc. I přes toto všechno se španělská ekonomika ocitla

v nelehké situaci a řešit bude muset v dalších letech velké množství finančních problémů. Celkem využilo Španělsko 41 miliard euro z celkových 100 miliard euro. [47]

3.8.2 **Kypr**

Kypr v červnu 2012 požádal o rekapitalizaci druhé největší kyperské banky, (Kyperské lidové banky) ve výši 1,8 miliardy euro (asi 10 % hrubého domácího produktu Kypru). Avšak v červnu 2012 se již vědělo, že pomoc potřebovala i kyperská vláda, která již dříve částku 2,5 miliardy euro dostala od Ruské federace v roce 2011. Celkový potřebný objem se odhadoval na 10 miliard euro, a to především z důvodu napětí na finančních trzích, kdy si nebyla schopna kyperská vláda půjčovat od soukromých investorů. [46]

V lednu 2013 se vyslovil i ruský prezident Vladimír Putin a nabídl Kypru finanční pomoc, avšak o novém plánu pro Kypr rozhodli ministři financí v březnu 2013. O část svých úspor přišli nejbohatší majitelé kont z Bank of Cyprus a Laiki. MMF poskytl Kypru půjčku 10 miliard euro. První část obdržel Kypr začátkem května 2013. [48], [49]

Nový plán počítal s radikální restrukturalizací bankovního systému, kdy Laiki banka byla úplně uzavřena a spekulovalo se o odpisu až 80 %. V Bank of Cyprus to bylo 37,5 % vkladů nad 100 000 euro. Značný nepokoj způsobilo plánované zdanění vkladů v bankách, proto byl tento návrh od ministrů financí eurozóny kyperskou vládou zamítnut. [49]

Kyperské banky se dostaly do problémů díky vázanosti na řeckých státních dluhopisech, a to hlavně díky až 70% odpisu těchto dluhopisů. Na Kypru byly dokonce banky od 18. do 27. března 2013 zavřeny, kdy se řešil tento nelehký problém. Po znovuotevření začala platit určitá omezení, kdy se smělo např. vybírat pouze 300 euro denně nebo se smělo převést pouze 1000 euro v hotovosti do zahraničí apod. [49]

3.9 **Další události roku 2012**

V roce 2012 přišla zpráva o tom, že Evropská centrální banka bude odkupovat dluhopisy nejvíce zadlužených zemí, čímž se získal čas na řešení dluhové krize v eurozóně. [50]

Od září bylo v plném proudu jednání na téma bankovní unie, které představila Evropská komise. Totéž se projednávalo na říjnovém summitu společně s Paktem pro

růst a zaměstnanost. Bankovní unie by měla sloužit jako dotvoření hospodářské a měnové unie. Bankovní unie i Pakt pro růst a zaměstnanost jsou spojeny se jménem německé kancléřky Merkelové a francouzského prezidenta Hollanda. [51]

V listopadu 2012 byla vydána prognóza na roky 2013 a 2014. Místopředseda Evropské komise Olli Rehn zdůrazňoval, že růst by měly začít ekonomiky od začátku roku 2013, avšak největším problémem měla zůstat vysoká míra nezaměstnanosti (v roce 2013 je předpoklad 11,3 % v eurozóně), blíže v příloze D. Pro rok 2013 se odhadoval propad ekonomiky Evropské unie o 0,3 %. Tento předpoklad byl správný, neboť podle Eurostatu HDP EU poklesl o 0,4 %. Rok 2013 měl naopak přinést 0,4% růst v Evropské unii. Dle Eurostatu došlo však pouze k růstu 0,1 % v EU. Na rok 2014 se dokonce v roce 2012 předpokládal růst o 1,6 % a pouze Kypr měl vykázat červená čísla. [39]

Z hlediska inflace se předpokládala hladina průměrné míry inflace v EU 2% s určitými odchylkami. Vývoj míry inflace udává příloha E, z hlediska poměru veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu se předpokládal opět růst o 2 procentní body ročně. Bližší statistiky udává příloha F. [39]

3.10 Události roku 2013

V březnu 2013 vydala Evropská komise novou ekonomickou předpověď, která navazuje na podzimní z roku 2012. V roce 2013 se očekávalo mírné oživení eurozóny, a to o 0,1 %, což se následující rok potvrdilo. Nejlépe si stály pobaltské země. Dle údajů z Eurostatu se i tato prognóza Evropské komisi splnila, více v příloze C. [52]

Inflace byla pro rok 2013 předpovídána na 1,7 %. Bližší údaje o inflaci lze opět vyčíst z přílohy E. Nejvyšší odhadovaná míra inflace byla pro Rumunsko. Problémem však měla být v roce 2013 nezaměstnanost (viz příloha D). Nejvyšší nezaměstnanost se předpokládala v Řecku – téměř 27 %. [52]

V dubnu 2013 informovalo Lotyšsko o plánovaném vstupu do eurozóny, k čemuž dne 1. ledna 2014 také došlo a Lotyšsko se stalo 18. zemí eurozóny. V květnu 2013 se řešil problém s úspornými balíčky, díky nimž velmi rychle rostly veřejné dluhy postižených zemí, a Evropská komise se vyjadřovala, že klíčem k překonání krize nejsou úspory, ale ekonomický růst. Vývoj veřejného dluhu je uveden v příloze F. [49], [53], [54]

V Lucemburku se koncem června dohodla skupina ministrů financí členských zemí EU na tom, že vyčlení 60 miliard euro na restrukturalizaci evropských bank z Evropského záchranného fondu. To by však mělo být řešeno až na konci roku 2014. Tento mechanismus by měl pomoci k ekonomickému růstu. [55]

3.11 Prognóza pro roky 2014 a 2015

Tzv. zimní prognóza Evropské komise uvádí, že se již Evropská unie neocitá v červených číslech a dokonce by se mělo tempo růstu EU dostat na hranici 2 % v roce 2015. Eurozóna jako taková by však měla zaznamenat růst pouze 1,2 % v roce 2014 a 1,8 % v roce 2015. Za předpokládaným růstem hrubého domácího produktu má být složka agregátní poptávky - spotřeba domácností a investice firem. [19]

Míra nezaměstnanosti má být stále poměrně vysoká, v EU na úrovni 10,9 % a do roku 2015 je očekáván pokles o půl procentního bodu. Nejlepší míru nezaměstnanosti vykazují především Rakousko, Německo a Lucembursko. Nejhůře jsou s mírou nezaměstnanosti země jižního křídla Evropské unie. [19]

Míra inflace se odhaduje na 1,2 % v Evropské unii a v eurozóně na úrovni 1,0 % pro rok 2014. V roce 2015 by mělo dojít k nepatrnému růstu míry inflace. S tímto výhledem by měly klesat i vládní deficity a s tím spojené zadlužení jednotlivých zemí. [19]

4 Česká republika a konvergenční kritéria

4.1 Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou

V rámci této kapitoly budou aplikována konvergenční, resp. maastrichtská kritéria na českou ekonomiku.

4.1.1 Kritérium cenové stability

V rámci tohoto kritéria může daná ekonomika vykazovat roční míru inflace do 1,5 procentního bodu od průměru tří nejstabilnějších ekonomik v rámci eurozóny. Hodnota kritéria je proto v každém roce odlišná, jak je uvedeno v následující tabulce. [7]

Tabulka 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

(poměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců ke konci období, růst v %)

	2009	2010	2011	8/2012	2012	2013*	2014*	2015*
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	0,0	0,9	1,6	1,5	1,2	1,2	1,3	1,4
Hodnota kritéria	1,5	2,4	3,1	3,0	2,7	2,7	2,8	2,9
Česká republika	0,6	1,2	2,1	3,4	3,5	2,3	1,9	2,1

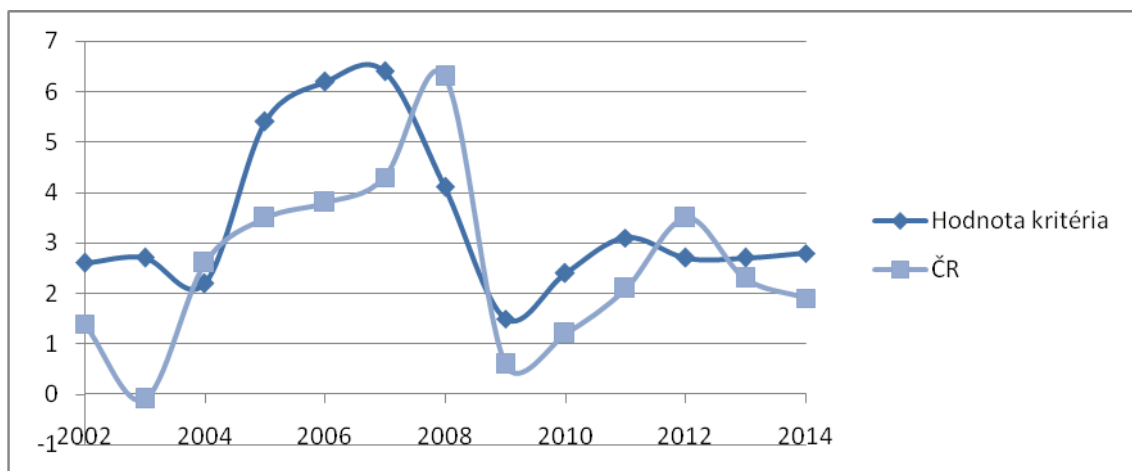
* Prognóza (výhled dle konvergenčních programů a programů stability jednotlivých členských zemí vyjma Řecka a Kypru)

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

V roce 2012 Česká republika toto kritérium nesplnila. To zapříčinilo především zvýšení cen v důsledku zvýšení sazeb DPH. Rok 2013 by měl být podle Ministerstva financí optimistickým, nicméně dne 7. listopadu 2013 začala Česká národní banka provádět intervence na devizových trzích a záměrně znehodnotila českou korunu, což se projevilo ve změně měnového kurzu Kč a eura (z cca 25,50 Kč na 27 Kč za 1 euro), to bude mít také vliv na index spotřebitelských cen. Proto je však nutné brát tento údaj jako zkreslený, resp. nepočítající s umělým pohybem měnového kurzu domácí měny. [7]

Následující graf uvádí vývoj hodnot kritéria a index spotřebitelských cen ČR v letech 2002, do roku 2011 a následně predikci 3 let podle Ministerstva financí České republiky (2013).

Obrázek 11: Kritérium cenové stability

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

Tmavě modrá křivka ukazuje vývoj hodnoty kritéria a světle modrá křivka značí vývoj indexu spotřebitelských cen v České republice. V roce 2003 si lze povšimnout, že Česká republika dokonce zaznamenala deflací, tedy zápornou hodnotu u indexu spotřebitelských cen.

4.1.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb se týká nominální dlouhodobé úrokové sazby podle Smlouvy o Založení ES, článku 121 odst. 1 čtvrté odrážky a stanovuje, že tato sazba „*nesmí v průběhu jednoho roku před šetřením překračovat o více než 2 procentní body průměrnou úrokovou sazbu tří cenově nejstabilnějších zemí.*“ [10]

Tabulka 5: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely

(průměr posledních 12 měsíců v %)

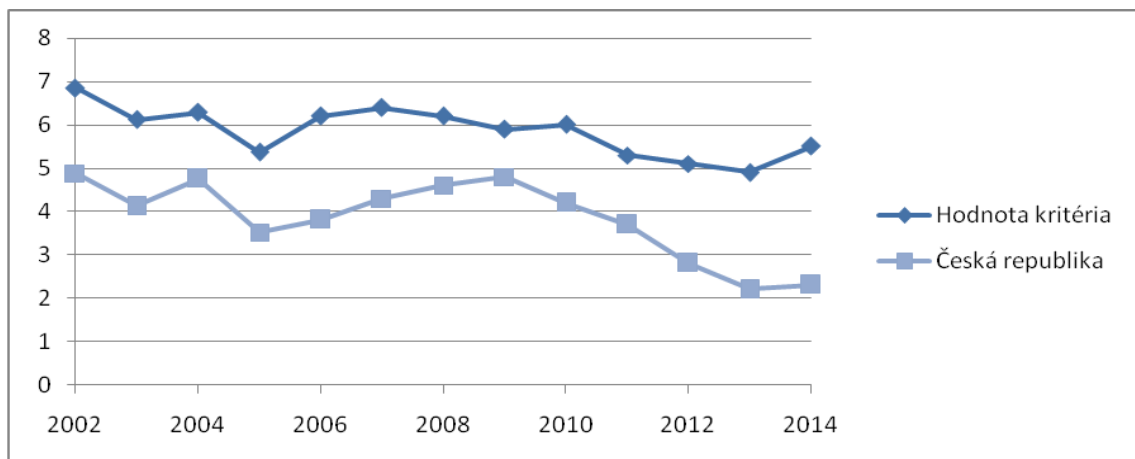
	2010	2011	2012	8/2013	2013*	2014*	2015*	2016*
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,0	3,3	3,1	2,2	2,9	3,5	3,1	3,3
Hodnota kritéria	6,0	5,3	5,1	4,2	4,9	5,5	5,1	5,3
Česká republika	4,2	3,7	2,8	2,2	2,2	2,3	2,7	3,1

* Prognóza (výhled dle konvergenčních programů a programů stability jednotlivých členských zemí vyjma Řecka a Kypru)

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

Z uvedené tabulky je patrné, že Česká republika nemá s tímto kritériem, resp. jeho plněním sebemenší problémy. Totéž je znázorněno i na obrázku 12.

Obrázek 12: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na www.zavedenieura.cz, 2014

4.1.3 Kritérium stability měnového kurzu

Česká republika není součástí systému ERM II, takže nelze formálně toto kritérium vyhodnotit. Lze však předpokládat, že toto kritérium by Česká republika plnila díky posilování české koruny. Toto kritérium vyžaduje zapojení do systému ERM II po dobu dvou let, během níž by neměla Česká národní banka devalvovat českou korunu. [7]

Na následujícím obrázku zpracovaném dle České národní banky je patrné, že v roce 2008 – 2012 by Česká republika toto kritérium opravdu plnila, avšak dále udává, že do systému ERM II by se měla ČR hlásit až v případě plánovaného vstupu do eurozóny. [7]

Obrázek 13 Nominální měnový kurz CZK/EUR

Zdroj: ČNB, výpočet MF ČR. Údaje do 30. 8. 2013.

4.1.4 Kritérium veřejného dluhu

I s tímto kritériem nemá Česká republika problémy. Toto kritérium veřejného dluhu vyžaduje, aby veřejný dluh nepřekročil hranici 60 % hrubého domácího produktu. Rostoucí trend tohoto kritéria je však zřejmý, především z důvodu stárnutí populace a vyplácení starobních důchodů. [7]

Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

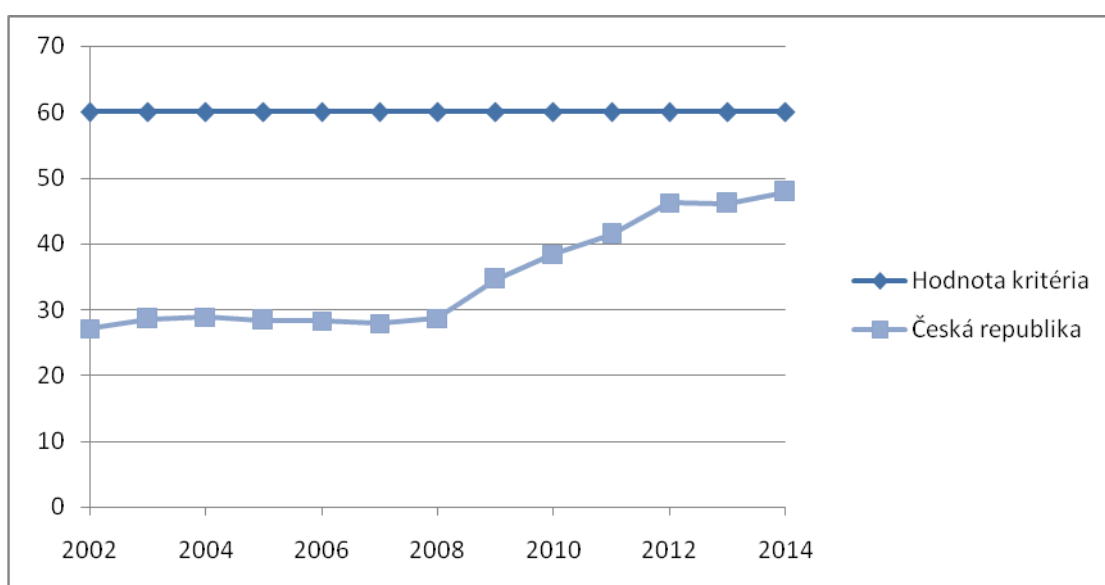
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	38,4	41,4	46,2	46,1	47,9	49,0	49,9

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

Z výše uvedené tabulky lze vypočítat tendenci růstu veřejného dluhu, kdy během 2 let (2010 – 2012) došlo ke zvýšení tohoto dluhu o téměř 10 %. Od roku 2013 se jedná o odhady. Avšak toto kritérium není problematické pouze pro ekonomiku České republiky, ale pro většinu zemí EU. Ve všech případech začíná dluh vládních institucí růst především po roce 2009, kdy propukla dluhová krize eurozóny.

Nejnižší dluh sektoru vládních institucí mají pobaltské republiky, Bulharsko a Lucembursko. Ze statistik z Eurostatu lze vypočítat, že menší dluh mají země, které ještě nejsou součástí eurozóny (viz příloha F).

Obrázek 14: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP)

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

Na obrázku 14 je také patrné, že kritérium veřejného dluhu Česká republika prozatím plní.

4.1.5 Kritérium vládního deficitu

Česká republika toto kritérium dlouhodobě neplní (viz tabulka 7). Toto kritérium uvádí, že plánovaný nebo skutečný podíl deficitu veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP. [7]

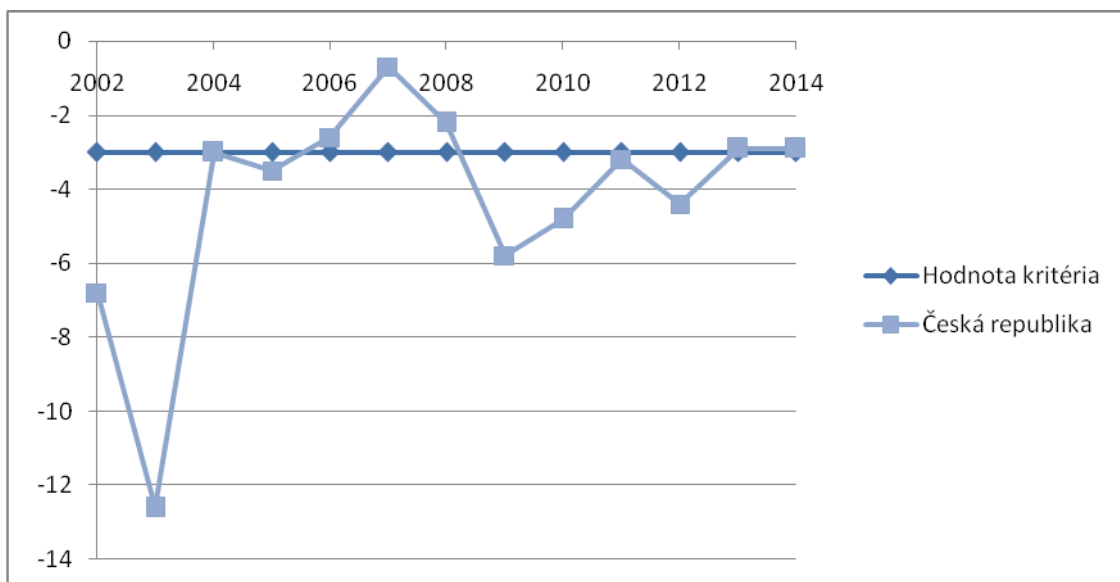
Tabulka 7: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-4,7	-3,2	-4,4	-2,9	-2,9	-2,9	-2,8

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

Z tabulky 7 a obrázku 15 je zřejmé, že Česká republika směřuje k plnění tohoto kritéria. Pro další roky se předpokládá schodek nižší, než je referenční hodnota.

Obrázek 15: Kritérium vládního deficitu (v % HDP)

Zdroj: vlastní zpracování z www.zavedenieura.cz, 2014

4.2 Přijetí eura Českou republikou

Česká republika, tak jako ostatní členové Evropské unie, je vázána dříve nebo později euro přijmout za svoji měnu. Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, Česká

republika neplní kritérium vládního deficitu, aby mohla vstoupit do eurozóny.

Harmonogram zavedení eura lze rozdělit do 5 kroků [7]:

- 1) předpřípravná fáze,
- 2) přípravná fáze,
- 3) období duální cirkulace,
- 4) období do ukončení duálního označování,
- 5) plně funkční euro.

V současné době se ČR nachází v první fázi, kdy se řeší datum, kdy může daná země euro přijmout. V současné době (duben 2014) se často zmiňuje rok 2016. [7]

5 Opatření a návrhy na další vývoj

O některých nástrojích a opatřeních týkajících se zabránění šíření tzv. „nemoci eurozóny“ je již pojednáno v kapitole 3. Tato kapitola nástroje vysvětlí blíže, jedná se především o následující:

- Evropský nástroj finanční stability (EFSF),
- Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM),
- Evropský záchranný mechanismus,
- Bankovní unie,
- další opatření a návrhy.

5.1 Evropský nástroj finanční stability

Evropský nástroj finanční stability (EFSF), taktéž označovaný jako **Euroval** byl založen 9. května 2010 se sídlem v Lucembursku na podporu finanční stability v Evropě v podobě finanční pomoci pro členské státy v rámci makroekonomického ozdravného programu. Tento fond byl vytvořen z příspěvků členských států eurozóny. [56]

EFSF vydává dluhopisy, popř. jiné finanční dluhové nástroje na kapitálových trzích a výtěžek je pak poskytnut jako finanční pomoc pro zadlužené země. Zároveň může fond zasahovat do primárních a sekundárních dluhopisových trhů. [56]

Tento fond byl vytvořen jako dočasný záchranný mechanismus a v říjnu 2010 bylo rozhodnuto o vytvoření stálého záchranného mechanismu, **Evropského mechanismu stability (ESM)**, který vstoupil v platnost 8. října 2012. [56]

Fond poskytl finanční pomoc Řecku v hodnotě 144,6 miliard eur, dále pak Irsku 17,7 miliard eur a Portugalsku v hodnotě 26 miliard eur. Přesný přehled vývoje poskytování dluhu je uvedeno na oficiálních webových stránkách fondu www.efsf.europa.eu. [56]

Na konci roku 2011 schválili ministři financí (ECOFIN) navýšení kapacity tohoto fondu ze 440 miliard euro (2011) na 600 – 750 miliard euro pro případ finanční pomoci Itálii či Španělsku. [56]

Toto navýšení uvedené v dodatku Lisabonské smlouvy (2007) podepsal 3. dubna 2013 i současný prezident České republiky Miloš Zeman. Česká republika tak připojila

svůj podpis jako poslední z tehdejších 27 členských zemí EU. Bývalý prezident Václav Klaus odmítal tento dodatek podepsat, a to i přes to, že byl schválen oběma komorami Parlamentu ČR. [57]

5.2 Evropský mechanismus finanční stabilizace

Evropský mechanismus finanční stabilizace vznikl z nařízení Rady č. 407/2010 ze dne 11. května 2010 o zavedení evropského mechanismu finanční stabilizace. Toto nařízení udává, že pomoc členským státům se poskytne v případě, kdy je členský stát eurozóny hospodářsky nebo finančně ohrožen nebo má daná země finanční potíže, které by mohly postihnout i ostatní členské státy Evropské unie a reaguje tak na dluhovou krizi v eurozóně. [2]

Finanční pomoc je vyplácena v podobě půjčky nebo úvěrové linky, tj. povolení čerpat finanční prostředky postižené zemi. Země, která žádá o finanční pomoc, musí mít vypracovaný hospodářský a finanční ozdravný program a díky těmto opatřením zajistit obnovu finanční stability. [2]

Vnější vztah financování fondu tvoří Mezinárodní měnový fond a žádost o finanční pomoc projednává Evropská komise. Audit a šetření finanční situace dané země provádí Evropský účetní dvůr. [2]

5.3 Evropský mechanismus stability

Evropský mechanismus stability byl založen 8. října 2012 po ratifikaci všech zemí eurozóny. Jedná se o stálou krizovou záchrannou instituci pro země eurozóny, které mají závažné finanční problémy. Tento mechanismus nahradil několik nestálých stabilizačních opatření v jeden stálý. Tento mechanismus také vyžadoval změnu Lisabonské smlouvy. [58]

Principem je poskytnout finanční pomoc zemi, která se ocitá ve finanční krizi. Součástí tohoto nástroje je **Evropský mechanismus finanční stabilizace** a **Evropský nástroj finanční stability**, o kterém se práce již zmiňovala. [58]

5.4 Bankovní unie

V průběhu krize se ukázalo, že pouhý dohled nad finančními institucemi nestačí a je třeba se rozhodovat společně. Nejvíce v zemích postižených krizí docházelo ke zpřísnění úvěrových podmínek, resp. vyšší úroky a nižší úvěrová aktivita pro soukromý sektor, což vedlo ke zhoršujícím se podmínkám pro oživení ekonomik a následně to

působilo jako brzda bránící uskutečnění měnové politiky v eurozóně, která vedla ke zmiňovanému ekonomickému růstu. [59]

V roce 2012 však navrhla Evropská komise řešení, tzv. **bankovní unii**, jehož cílem bylo vrátit se zpět ke stabilnímu bankovnímu sektoru a získat zpět důvěru v euro. Dohled bank je v případě bankovní unie na evropské úrovni. Tento návrh Evropské komise však řeší i integrované řešení bankovních krizí nebo společný systém pro pojištění vkladů. [59]

První návrh schválený Radou ministrů financí v roce 2012 obsahuje, že Evropská centrální banka bude dohlížet na banky v Evropské unii. V roce 2013 Evropská komise představila návrh pro řešení problémů jednotlivých bank. Tento mechanismus předpokládá vyhnutí se dopadu na daňové poplatníky a reálné ekonomiky v době krize, a to hlavně díky jednotnému fondu, který by řešil problémy bank, financovanému z příspěvků bankovního sektoru. [59]

Tento projekt by měl být přijat v roce 2014 a plně by měl začít fungovat od roku 2015. Hlavním cílem je převést národní problémy na problémy evropské, protože soustava bank v Evropské unii je velmi silná a problém, který se může zdát na úrovni národní neřešitelný, se může projevit na celoevropské úrovni jako problém jednodušší. Bankovní unie v podobě, která má být vytvořena, vychází ze dvou pilířů:

- **jednotný mechanismus dohledu nad bankami,**
- **jednotný mechanismus pro řešení problémů.** [60]

Součástí Jednotného mechanismu dohledu nad bankami je i **Jednotný kodex regulatorních pravidel**, tj. Single Rulebook, který byl vydán v červnu 2009 Radou EU v rámci reakce na finanční a dluhovou krizi závazný pro všechny finanční instituce na vnitřním trhu EU. Jedná se o sadu legislativních testů. Řeší se např. zesílení pojištění vkladů nebo zkrácení výplaty vkladů. [60]

5.5 Další nástroje

Tato podkapitola uvádí některé další nástroje a opatření, které přijala především Evropská komise z důvodu větší ochrany před krizí a zajištění stability v eurozóně.

1. ledna 2011 byly vytvořeny nové instituce, které plní funkci dohledu a dozoru nad finančním trhem, a to:

- **Evropský orgán pro bankovníctví,**
- **Evropský orgán pro cenné papíry a trhy,**

- Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění.

Dále byla zřízena i **Evropská rada pro systémová rizika**. Úkolem této rady je sledovat a vyhodnocovat potencionální rizika finanční stability. [60]

Evropský orgán pro bankovníctví, anglicky European Banking Authority (EBA) je nezávislý orgán při Evropské unii, který dohlíží na odvětví bankovníctví. Jako hlavní cíl si tento orgán klade zajistit finanční stabilitu v Evropské unii, dále potom zajišťuje řádné fungování bankovníctví atd. [61]

Samotný Evropský orgán je spolu s Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy součástí **Evropského systému dohledu nad finančním trhem**.

O Paktu stability a růstu a o Paktu pro euro plus, který je označován také jako Pakt pro euro nebo Pakt pro konkurenceschopnost pojednává práce již v první kapitole.

6 Marketing eura a eurozóny

Tato kapitola je uvedena pouze jako dodatková a nad rámec zadaného tématu této bakalářské práce. V současné době je marketing považován za jeden z nejdůležitějších nástrojů 21. století a v první kapitole knihy Marketing management lze přečíst v první kapitole následující: „*První desetiletí 21. století od firem vyžadovalo, aby finančně prosperovaly, a někdy dokonce i bojovaly o přežití tváří v tvář nemilosrdnému ekonomickému prostředí. Marketing hraje při řešení těchto výzev klíčovou roli. Finance, provoz, účetnictví ani další firemní oddělení by neměly moc co na práci bez dostatečné poptávky po výrobcích a službách firem přinášejících potřebný zisk.*“ [62, s. 33]

První část této definice lze snadno parafrázovat na problematiku eura a eurozóny, kdy místo „firem“ lze dosadit „státy eurozóny“. Pro potřeby této kapitoly se bude využívat klasický marketingový mix.

6.1 Produkt

Za produkt lze považovat samotné euromince a eurobankovky, jakožto finanční prostředek, kterým se platí v současné době v 18 zemích, které jsou součástí eurozóny. Co se týče životního cyklu eura, tak lze předpokládat, že se nachází ve fázi růstu, to také naznačuje obrázek 4, kdy do eurozóny stále vstupují noví členové, resp. členové Evropské unie, kteří ještě nejsou součástí eurozóny, mají povinnost v budoucnu euro přijmout jako národní měnu, vyjma Velké Británie a Dánska.

Ve fázi růstu přináší určitý produkt, zde euro, nějaký zisk a tržby, a to je spojené především s držením eura jako zahraniční měny na mezinárodních finančních trzích. Euro je po dolaru druhá nejvíce držená devizová rezerva, o tom již tato práce pojednává. Cyklus samozřejmě nemusí zaznamenávat pouze růst, ale může se objevit i určité klopýtnutí, kdy se např. od produktu (eura) odvrací investoři a orgány Evropské unie se to snaží napravovat. O finančních záchranných balíčcích a zásadách orgánu Evropské unie pojednává bakalářská práce již od 2. kapitoly. Ale nad tématem eurozóna se velmi často objevuje i otázka jejího zániku. Typickým odpůrcem eurozóny a evropské měnové unie je bývalý prezident České republiky Václav Klaus nebo bývalá premiérka Velké Británie M. Thatcherová. Totéž funguje i ve firmách. Pokud nebude zákazník spokojený, výrobek si nekoupí, opačně pokud bude investor nespokojený, v eurech neinvestuje.

Jádro výrobku tvoří možnost si něco koupit, euro lze vnímat jako finanční prostředek, jak hotovostní, tak bezhotovostní. V případě České republiky, kdy ještě stále platíme českou korunou, tak pro nás eura představují i možnost nákupu v zahraničí. Druhou vrstvu tvoří značka, styl a design, popř. kvalita. V tomto případě lze hovořit o motivech na bankovkách nebo mincích, o kterých se již tato práce také zmiňovala. Vnější vrstvu tvoří ochranné prvky bankovek a mincí. [62]

6.2 Cena

Cenou v případě eura je směnný kurz. Např. česká koruna vůči euru, americký dolar vůči euru apod., představuje tedy množství eur v cizí měně. Specifika ceny eura je právě v plovoucím systému směnných kurzů, kdy se kurz neustále mění.

Např. 1 euro stálo dne 24. března 2014 27,455 dle kurzů České národní banky (2014), pokud by ovšem běžný občan šel do směnárny popř. nějaké komerční banky, zaplatil by za 1 euro více. Naopak, pokud by chtěl zpět české koruny, tak cena výkupu bude mnohem nižší. Toto je další specifikum eura, resp. všech měn obecně. Tento produkt lze jedním konečným zákazníkem jak kupovat, tak i zpět prodávat (např. do směnárny), praktikovat stejnou situaci např. u sušenek nelze (nelze spekulovat na vyšší cenu).

6.3 Distribuce

Jak již bylo naznačeno euro lze nakupovat ve směnárnách s poplatkem nebo bez poplatku, v komerčních bankovních institucích anebo jednoduše od známých, kteří jsou zaměstnání v nějaké členské zemi eurozóny a jejich příjem je v eurech. Nebo lze eura jednoduše vybrat díky platebním kartám v bankomatech zahraničních bank.

Celý proces distribuce začíná v národních bankách zemí eurozóny, které vydávají eurobankovky a euromince. Tradičně jsou využívány transakce B2B, kdy nakupují, resp. prodávají eura banky nebo jiné instituce mezi sebou, C2C, kdy může např. pan Novák koupit 100 euro u pana Veselého, dále potom B2C, kdy si jde běžný spotřebitel koupit nějaká eura do směnárny nebo banky, ale i opačně tedy C2B, kdy jde spotřebitel proměnit eura na jinou měnu a další G2G, G2B, B2G apod. Transakce mohou probíhat jak bezhotovostně, tak hotovostní formou.

Důležité je však to, že euro je považováno za kvalitní měnu už proto, že je akceptováno mimo eurozónu (např. i v Turecku, Bulharsku, ale i v České republice).

6.4 Propagace

Co se týče propagace, tak zde je možné využít tradičního komunikačního mixu. Reklamu na eura lze v televizi asi těžko spatřit, maximálně v případě, kdy daná země euro zavádí a Vláda musí informovat občany o postupu výměny národní měny za eura. Ale velmi často se zde využívá PR, kdy se státníci z Evropy vyjadřují o tom, zda euro ano či ne. Tradičním příkladem tohoto rozporu představuje bývalý prezident Václav Klaus, který euro a eurozónu kritizoval a stále kritizuje, neměl vztyčenou evropskou vlajku na Pražském hradě a odmítal podepsat Euroval, zatímco jeho nástupce, současný prezident Miloš Zeman se vyjadřuje, že by se Česká republika měla přibližovat Evropě jako takové a prakticky ihned po svém nástupu do prezidentské funkce na Pražském hradě vztyčil vlajku Evropské unie a podepsal Euroval.

Zastáncem eura je i německá kancléřka Angela Merkel, avšak více se v České republice ví hlavně o odpůrcích eura, Margaret Thatcherové, Pavlu Kohoutovi, Stanislavě Janáčkové atd. To si však vynucuje negativní publicitu a to má negativní dopad na vývoj investic, stabilitu měny a mnoho dalšího. Pokud se bude 10 státníků ve veřejném médiu vyjadřovat vůči euru skepticky a pouze jeden ekonom bude poukazovat na výhody přijetí společné měny, lze předpokládat, že veřejnost se spíše přikloní k názoru uvedených skeptiků.

Osobní prodej je patrný např. z EuroDirekt kanceláří, ať už v Německu nebo jinde v Evropě. Dokonce i v Plzni je zřízena EuroDirekt kancelář v prostorách Techmanie a v Německu je nejbližší Plzni tato kancelář v příhraničním městečku Furth im Wald, kde je možné si vzít informační materiály, brožury, vlaječky, pravítka apod. s tematikou Evropské unie a je možné zde požádat o zodpovězení otázek, které se týkají Evropské unie. V případě EuroDirekt kanceláří přichází v úvahu ještě vystupování personálu, znalost informací tak, aby byla tazateli podána odpověď správně. Kanceláře působí díky modré barvě velmi klidně a přátelsky.

Závěr

Cílem práce bylo charakterizovat eurozónu, analyzovat příčiny a průběh její krize a uvést nástroje přijaté k jejímu překonání. Vedlejším cílem práce bylo zhodnotit plnění konvergenčních kritérií v České republice a aplikovat marketingový mix na euro a eurozónu.

Eurozóna byla založena 1. ledna 1999 jedenácti zeměmi Evropského společenství. V prvním desetiletí své existence prosperovala, v roce 2007 – 2009 se však ve světové ekonomice objevila „bankovní choroba“, která zasáhla i eurozónu a stala se jednou z příčin dluhové krize. Veřejné finance v některých zemích eurozóny procházely obtížným obdobím, obyvatelé těchto zemí byli nuceni si utáhnout opasky a překonat těžké časy. Ekonomiky postižených zemí byly odkázány na finanční pomoc, která měla stabilizovat ekonomickou situaci a snížit veřejné zadlužení. Plány na překonání krize a vytvořené stabilizační projekty předpokládají, že situace se uklidní až v roce 2020. Nejvíce postiženými ekonomikami bylo Řecko, Irsko, Portugalsko, Španělsko a Kypr.

Do záchranných balíčků pro země postižené krizí neinvestovaly pouze státy eurozóny, ale celé Evropské unie, ať už dříve nebo později. Např. ekonomika České republiky, která je velmi závislá na exportu do Německa (země eurozóny), si potřebu pomáhat zemím postiženým krizí uvědomila až v roce 2013, když nově zvolený prezident Miloš Zeman krátce po svém zvolení podepsal tzv. Euroval.

Krize eurozóny se v členských zemích projevovala různými způsoby, základním úkolem se stalo zabránit dlouhé stagnaci ekonomik a nedopustit realizaci „japonského scénáře“. Jak se osvědčila všechna opatření, která jednotlivé země přijaly, ukáže teprve čas v příštích minimálně 10 letech.

Složitá situace v eurozóně a ekonomické problémy jejich členů vyvolaly nedůvěru v budoucnost eurozóny v zemích postižených krizí i některých členských zemích EU, které se na vstup do eurozóny připravují. Neplatí to obecně – do eurozóny v roce 2014 vstoupilo Lotyšsko a na vstup v roce 2015 se připravuje Litva.

Česká republika nemá větší problémy s plněním konvergenčních kritérií, převládá zde však nedůvěra nebo odmítavý postoj veřejnosti vůči přijetí společné měny. Tato situace souvisí také s tím, že zemi vedlo velké spektrum euroskeptiků – o tom také pojednává poslední kapitola

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozpis pokut	20
Tabulka 2: Řecký veřejný dluh vůči HDP v %.....	33
Tabulka 3: Struktura záchranné půjčky Irsku (v mld. EUR)	42
Tabulka 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen.....	49
Tabulka 5: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely	50
Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP).....	52
Tabulka 7: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP).....	53

Seznam obrázků

Obrázek 1: Poptávkový asymetrický šok v modelu AS – AD.....	10
Obrázek 2: Působení automatických vyrovnávacích procesů v modelu AS – AD.....	10
Obrázek 3: Efekt devalvace francouzského franku a revalvace německé marky.....	11
Obrázek 4: Současný stav v Evropské unii, resp. eurozóně	13
Obrázek 5: Převís nabídky nad poptávkou na trhu nemovitostí	24
Obrázek 6: Laffarova křivka.....	29
Obrázek 7: Vývoj růstu reálného domácího produktu v eurozóně	32
Obrázek 8: Vývoj veřejného zadlužení eurozóny	32
Obrázek 9: Roční vývoj inflace v Řecku a eurozóně.....	35
Obrázek 10: Vývoj veřejného dluhu k HDP v Portugalsku.....	43
Obrázek 11: Kritérium cenové stability.....	50
Obrázek 12: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	51
Obrázek 13 Nominální měnový kurz CZK/EUR.....	51
Obrázek 14: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP)	52
Obrázek 15: Kritérium vládního deficitu (v % HDP).....	53

Seznam použitých zkratek

AD	- agregátní poptávka
AS	- agregátní nabídka
CDS	- výměna nesplaceného úvěru
ČR	- Česká republika
EBA	- Evropský orgán pro bankovníctví
ECB	- Evropská centrální banka
ECOFIN	- Rada Evropské unie pro hospodářské a finanční záležitosti
ECU	- Evropská měnová jednotka
EFSF	- Evropský nástroj finanční stability
EFSM	- Evropský mechanismus finanční stabilizace
EHM	- Evropská hospodářská a měnová unie
EMU	- Evropská měnová unie
ERM II	- Evropský mechanismus směnných kurzů II
ES	- Evropské společenství
ESM	- Evropský stabilizační mechanismus
EU	- Evropská unie
HDP	- hrubý domácí produkt
HICP	- harmonizovaný index spotřebitelských cen
MMF	- Mezinárodní měnový fond
USA	- Spojené státy americké

Seznam použité literatury

- [1] KUNEŠOVÁ, Hana; CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.
- [2] *Evropská unie*. [online] [cit. 10. 11. 2013] Dostupné z: www.europa.eu
- [3] LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [4] ŽÁK, Milan a kol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-172-3.
- [5] *Euroskop.cz*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. [online] [cit. 22. 3. 2014] Dostupné z: www.euroskop.cz
- [6] SAMUELSON, A. Paul; NORDHAUS, D. William. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 2010. ISBN 978-80-205-0590-3.
- [7] *Zavedení eura v České republice*. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2014. [online] [cit. 22. 3. 2014] Dostupné z: www.zavedenieura.cz
- [8] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **120**. ISSN 1801-5034.
- [9] *Adesso*. Planegg: Spotlight Verlag GmbH, 2013, 12/2013. ISSN 0947-2096.
- [10] EUROPÄISCHE KOMMISSION; *Die Europäische Union erklärt So funktioniert die Europäische Union*. Brusel: Europäische Union, 2013. ISBN 978-92-79-25551-9.
- [11] *Smlouva o Evropské unii: Smlouva o založení Evropského společenství*. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85865-02-5.
- [12] *Lisabonská smlouva*. Evropská unie. [online] [cit. 22. 12. 2013] Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_cs.htm
- [13] BALDWIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.
- [14] *Deník Referendum*. Referendum s. r. o. [online] [cit. 28. 12. 2013] Dostupné z: www.denikreferendum.cz
- [15] *Václav Klaus* [online] [cit. 17. 1. 2014] Dostupné z www.klaus.cz
- [16] JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. ISBN 978-80-86547-95-4.
- [17] *BBC News*. [online] [cit. 19. 1. 2014] Dostupné z www.bbc.com/news
- [18] KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4019-5.

- [19] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2014, **126**. ISSN 1801-5034.
- [20] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **82**. ISSN 1801-5034.
- [21] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **90**. ISSN 1801-5034.
- [22] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **80**. ISSN 1801-5034.
- [23] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **87**. ISSN 1801-5034.
- [24] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **77**. ISSN 1801-5034.
- [25] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **78**. ISSN 1801-5034.
- [26] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **79**. ISSN 1801-5034.
- [27] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **84**. ISSN 1801-5034.
- [28] *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, a. s., 2014 [online] [cit. 3. 2. 2014]
Dostupné z www.hn.ihned.cz
- [29] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **88**. ISSN 1801-5034.
- [30] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **93**. ISSN 1801-5034.
- [31] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **94**. ISSN 1801-5034.
- [32] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **95**. ISSN 1801-5034.
- [33] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **98**. ISSN 1801-5034.
- [34] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **101**. ISSN 1801-5034.
- [35] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **102**. ISSN 1801-5034.
- [36] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **104**. ISSN 1801-5034.
- [37] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **105**. ISSN 1801-5034.
- [38] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **103**. ISSN 1801-5034.
- [39] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **111**. ISSN 1801-5034.
- [40] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2010, **81**. ISSN 1801-5034.
- [41] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **89**. ISSN 1801-5034.
- [42] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **122**. ISSN 1801-5034.
- [43] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **92**. ISSN 1801-5034.
- [44] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2011, **99**. ISSN 1801-5034.
- [45] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **106**. ISSN 1801-5034.
- [46] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **107**. ISSN 1801-5034.
- [47] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **123**. ISSN 1801-5034.
- [48] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **112**. ISSN 1801-5034.
- [49] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **115**. ISSN 1801-5034.
- [50] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **109**. ISSN 1801-5034.

- [51] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2012, **110**. ISSN 1801-5034.
- [52] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **114**. ISSN 1801-5034.
- [53] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **116**. ISSN 1801-5034.
- [54] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **117**. ISSN 1801-5034.
- [55] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **118**. ISSN 1801-5034.
- [56] *Businessinfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export*. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2014 [online] [cit. 3. 4. 2014] Dostupné z: www.businessinfo.cz
- [57] *Novinky.cz* [online] [cit. 3. 4. 2014] Dostupné z: www.novinky.cz
- [58] *Rada Evropské unie*. [online] [cit. 4. 4. 2014] Dostupné z: www.ue.eu.int
- [59] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2013, **119**. ISSN 1801-5034.
- [60] *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Česká spořitelna, a.s., 2014, **124**. ISSN 1801-5034.
- [61] *EBA - European banking authority*. Londýn: EBA, 2014 [online] [cit. 2. 4. 2014] Dostupné z: www.eba.europa.eu
- [62] KOTLER, Philip; KELLER, Lane Kevi. *Marketing management*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. ISBN 978-80-247-4150-5.

Seznam příloh

Příloha A: Kurzy domácích měn vůči euru

Příloha B: Země používající euro jako kotvu (podle stavu v květnu 2011)

Příloha C: Reálné tempo růstu hrubého domácího produktu (v %)

Příloha D: Míra nezaměstnanosti (v %)

Příloha E: Roční míry inflace (v %)

Příloha F: Veřejný dluh (v % HDP)

Příloha A: Kurzy domácích měn vůči euru

Země	Bývalá měna a kurz	Země	Bývalá měna a kurz
Německo	německá marka EUR 1 = DEM 1,95583	Francie	francouzský frank EUR 1 = FRF 6,55957
Itálie	italská lira EUR 1 = ITL 1 936,27	Portugalsko	portugalské escudo EUR 1 = PTE 200,482
Španělsko	španělská peseta EUR 1 = ESP 166,386	Rakousko	rakouský šilink EUR 1 = ATS 13,7603
Finsko	finská marka EUR 1 = FIM 5,94573	Belgie	belgický frank EUR 1 = BEF 40,3399
Irsko	irská libra EUR 1 = IEP 0,787564	Nizozemsko	nizozemský gulden EUR 1 = NLG 2,20371
Lucembursko	lucemburský frank EUR 1 = LUF 40,3399	Řecko	řecká drachma EUR 1 = GRD 340,750
Slovinsko	slovinský tolar EUR 1 = SIT 239,640	Malta	maltská lira EUR 1 = MTL 0,42930
Kypr	kyperská libra EUR 1 = CYP 0,585274	Estonsko	estonská koruna EUR 1 = EEK 15,6466
Slovensko	slovenská koruna EUR 1 = SKK 30,1260	Lotyšsko	lotyšský lat EUR 1 = LVL 0.702804

Zdroj: vlastní zpracování z www.eurozone.europa.eu, 2014

Příloha B: Země používající euro jako kotvu (podle stavu v květnu 2011)

ERM II	Peg k euru	Peg ke koši obsahujícímu euro	Řízený floating s eurem jako referenční měnou	Měnový výbor založený na euru	Jenostranná euroizace
Dánsko	Zóna CFA franku	Alžírsko	Chorvatsko	Bulharsko	Kosovo
Lotyšsko	Kapverpy	Bělorusko	Česká republika	Bosna a Hercegovina	Černá Hora
Litva	Komory	Botswana	Makedonie		Evropské mikrostáty
	Svatý Tomáš Principův ostrov	Fidži	Rumunsko		
		Irán			
		Kuvajt			
		Libye			
		Maroko			
		Rusko			
		Samoa			
		Singapur			
		Sýrie			
		Tunisko			
		Vanuatu			

Zdroj: vlastní zpracování podle [13], 2014

Příloha C: Reálné tempo růstu hrubého domácího produktu (v %)

Země/čas	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU-28	3,2	0,4	-4,5	2	1,7	-0,4	0,1
EU-27	3,2	0,4	-4,5	2	1,7	-0,4	0,1
eurozóna (18)	3	0,4	-4,5	1,9	1,6	-0,7	-0,4
eurozóna (17)	3	0,4	-4,4	2	1,6	-0,7	-0,5
Belgie	2,9	1	-2,8	2,3	1,8	-0,1	0,2
Bulharsko	6,4	6,2	-5,5	0,4	1,8	0,6	0,9
Česká republika	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,8	-1	-0,9
Dánsko	1,6	-0,8	-5,7	1,4	1,1	-0,4	0,4
Německo	3,3	1,1	-5,1	4	3,3	0,7	0,4
Estonsko	7,5	-4,2	-14,1	2,6	9,6	3,9	0,8
Irsko	5	-2,2	-6,4	-1,1	2,2	0,2	:
Řecko	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-7	-3,9
Španělsko	3,5	0,9	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	:
Francie	2,3	-0,1	-3,1	1,7	2	0	0,2
Chorvatsko	5,1	2,1	-6,9	-2,3	-0,2	-1,9	-1
Itálie	1,7	-1,2	-5,5	1,7	0,4	-2,4	-1,9
Kypr	5,1	3,6	-1,9	1,3	0,4	-2,4	-5,4
Lotyšsko	10	-2,8	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,1
Litva	9,8	2,9	-14,8	1,6	6	3,7	3,3
Lucembursko	6,6	-0,7	-5,6	3,1	1,9	-0,2	:
Maďarsko	0,1	0,9	-6,8	1,1	1,6	-1,7	1,1
Malta	4,1	3,9	-2,8	4,1	1,6	0,6	2,4
Nizozemsko	3,9	1,8	-3,7	1,5	0,9	-1,2	:
Rakousko	3,7	1,4	-3,8	1,8	2,8	0,9	:
Polsko	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	1,9	1,6
Portugalsko	2,4	0	-2,9	1,9	-1,3	-3,2	-1,4
Rumunsko	6,3	7,3	-6,6	-1,1	2,3	0,6	3,5
Slovinsko	7	3,4	-7,9	1,3	0,7	-2,5	-1,1
Slovensko	10,5	5,8	-4,9	4,4	3	1,8	0,9
Finsko	5,3	0,3	-8,5	3,4	2,8	-1	-1,4
Švédsko	3,3	-0,6	-5	6,6	2,9	0,9	1,5
Spojené království	3,4	-0,8	-5,2	1,7	1,1	0,3	1,7

Zdroj: vlastní zpracování podle Eurostatu, 2014

Příloha D: Míra nezaměstnanosti (v %)

Země/čas	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Belgie	7,5	7	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4
Bulharsko	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	12,9
Česká republika	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7	7
Dánsko	3,8	3,5	6	7,5	7,6	7,5	7
Německo	8,7	7,5	7,8	7,1	5,9	5,5	5,3
Estonsko	4,6	5,5	13,8	16,9	12,5	10,2	:
Irsko	4,7	6,4	12	13,9	14,7	14,7	13,1
Řecko	8,3	7,7	9,5	12,6	17,7	24,3	27,3
Španělsko	8,3	11,3	18	20,1	21,7	25	26,4
Francie	8,4	7,8	9,5	9,7	9,6	10,2	10,8
Chorvatsko	9,6	8,4	9,1	11,8	13,5	15,9	17,6
Itálie	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7	12,2
Kypr	3,9	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	16
Lotyšsko	6,1	7,7	17,5	19,5	16,2	15	11,9
Litva	4,3	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8
Lucembursko	4,2	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1	5,9
Maďarsko	7,4	7,8	10	11,2	10,9	10,9	10,2
Malta	6,5	6	6,9	6,9	6,5	6,4	6,5
Nizozemsko	3,6	3,1	3,7	4,5	4,4	5,3	6,7
Rakousko	4,4	3,8	4,8	4,4	4,2	4,3	:
Polsko	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3
Portugalsko	8,9	8,5	10,6	12	12,9	15,9	16,5
Rumunsko	6,4	5,8	6,9	7,3	7,4	7	7,3
Slovinsko	4,9	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,2
Slovensko	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14	14,2
Finsko	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2
Švédsko	6,1	6,2	8,3	8,6	7,8	8	8
Spojené království	5,3	5,6	7,6	7,8	8	7,9	:

Zdroj: vlastní zpracování podle Eurostatu, 2014

Příloha E: Roční míry inflace (v %)

Země/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU-28	2,4	3,7	1	2,1	3,1	2,6	1,5
EU-27	2,4	3,7	1	2,1	3,1	2,6	1,5
eurozóna (18)	2,2	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	1,3
eurozóna (17)	2,1	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	1,4
Belgie	1,8	4,5	0	2,3	3,4	2,6	1,2
Bulharsko	7,6	12	2,5	3	3,4	2,4	0,4
Česká republika	3	6,3	0,6	1,2	2,1	3,5	1,4
Dánsko	1,7	3,6	1,1	2,2	2,7	2,4	0,5
Německo	2,3	2,8	0,2	1,2	2,5	2,1	1,6
Estonsko	6,7	10,6	0,2	2,7	5,1	4,2	3,2
Irsko	2,9	3,1	-1,7	-1,6	1,2	1,9	0,5
Řecko	3	4,2	1,3	4,7	3,1	1	-0,9
Španělsko	2,8	4,1	-0,2	2	3,1	2,4	1,5
Francie	1,6	3,2	0,1	1,7	2,3	2,2	1
Chorvatsko	2,7	5,8	2,2	1,1	2,2	3,4	2,3
Itálie	2	3,5	0,8	1,6	2,9	3,3	1,3
Kypr	2,2	4,4	0,2	2,6	3,5	3,1	0,4
Lotyšsko	10,1	15,3	3,3	-1,2	4,2	2,3	0
Litva	5,8	11,1	4,2	1,2	4,1	3,2	1,2
Lucembursko	2,7	4,1	0	2,8	3,7	2,9	1,7
Maďarsko	7,9	6	4	4,7	3,9	5,7	1,7
Malta	0,7	4,7	1,8	2	2,5	3,2	1
Nizozemsko	1,6	2,2	1	0,9	2,5	2,8	2,6
Rakousko	2,2	3,2	0,4	1,7	3,6	2,6	2,1
Polsko	2,6	4,2	4	2,7	3,9	3,7	0,8
Portugalsko	2,4	2,7	-0,9	1,4	3,6	2,8	0,4
Rumunsko	4,9	7,9	5,6	6,1	5,8	3,4	3,2
Slovinsko	3,8	5,5	0,9	2,1	2,1	2,8	1,9
Slovensko	1,9	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5
Finsko	1,6	3,9	1,6	1,7	3,3	3,2	2,2
Švédsko	1,7	3,3	1,9	1,9	1,4	0,9	0,4
Spojené království	2,3	3,6	2,2	3,3	4,5	2,8	2,6

Zdroj: vlastní zpracování podle Eurostatu, 2014

Příloha F: Veřejný dluh (v % HDP)

Země/čas	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Belgie	84	89,2	95,7	95,7	98	99,8
Bulharsko	17,2	13,7	14,6	16,2	16,3	18,5
Česká republika	27,9	28,7	34,6	38,4	41,4	46,2
Dánsko	27,1	33,4	40,7	42,7	46,4	45,4
Německo	65,2	66,8	74,5	82,5	80	81
Estonsko	3,7	4,5	7,1	6,7	6,1	9,8
Irsko	24,9	44,2	64,4	91,2	104,1	117,4
Řecko	107,2	112,9	129,7	148,3	170,3	156,9
Španělsko	36,3	40,2	54	61,7	70,5	86
Francie	64,2	68,2	79,2	82,4	85,8	90,2
Chorvatsko	:	:	36,6	44,9	51,6	55,5
Itálie	103,3	106,1	116,4	119,3	120,7	127
Kypr	58,8	48,9	58,5	61,3	71,5	86,6
Lotyšsko	9	19,8	36,9	44,4	41,9	40,6
Litva	16,8	15,5	29,3	37,8	38,3	40,5
Lucembursko	6,7	14,4	15,5	19,5	18,7	21,7
Maďarsko	67	73	79,8	82,2	82,1	79,8
Malta	60,7	60,9	66,5	66,8	69,5	71,3
Nizozemsko	45,3	58,5	60,8	63,4	65,7	71,3
Rakousko	60,2	63,8	69,2	72,3	72,8	74
Polsko	45	47,1	50,9	54,9	56,2	55,6
Portugalsko	68,4	71,7	83,7	94	108,2	124,1
Rumunsko	12,8	13,4	23,6	30,5	34,7	37,9
Slovinsko	23,1	22	35,2	38,7	47,1	54,4
Slovensko	29,6	27,9	35,6	41	43,4	52,4
Finsko	35,2	33,9	43,5	48,7	49,2	53,6
Švédsko	40,2	38,8	42,6	39,4	38,6	38,2
Spojené království	43,7	51,9	67,1	78,4	84,3	88,7

Zdroj: vlastní zpracování podle Eurostatu, 2014

Abstrakt

MLNÁŘÍK, Pavel. *Eurozóna – současnost a perspektivy*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 69 s., 2014.

Klíčová slova: bankovní unie, Brownovy testy, euro, eurozóna, Evropská centrální banka, finanční krize, hypoteční krize, Klausova kritéria, konvergenční kritéria, krize eurozóny, řecká krize.

Cílem práce je charakterizovat eurozónu, analyzovat příčiny a průběh její krize a uvést nástroje přijaté k jejímu překonání. Vedlejším cílem práce je zhodnotit plnění konvergenčních kritérií v České republice a aplikovat marketingový mix na euro a eurozónu. Úvodní část práce je zaměřena na definování eurozóny, vymezení konvergenčních kritérií a tzv. Klausových kritérií a Brownových testů. Hlavní část práce je věnována podrobné analýze krize eurozóny včetně jejích projevů ve vybraných zemích a charakteristice nástrojů a opatření určených k překonání krize. Součástí práce je plnění konvergenčních kritérií v České republice a aplikace marketingového mixu na euro a eurozónu. Práce obsahuje statistická data zpracovaná do tabulek a obrázků a doplňující přílohy.

Abstract

MLNÁŘÍK, Pavel. *The Eurozone – The Present and Its Perspectives*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 69 pages, 2014.

Keywords: the Banking Union, the Brown Tests, the Euro, the Eurozone, the European Central Bank, Financial Crisis, Mortgage Crisis, the Klaus Criteria, the Convergence Criteria, the Eurozone Crisis, the Greek Crisis.

The aim of the bachelor thesis is to describe the Eurozone, to analyze the causes and course of the crisis and mention the instruments that helped to overcome this crisis. The secondary objective is to evaluate how the Convergence Criteria are met in the Czech Republic and how the marketing mix is applied to the Euro and the Eurozone. The first part defines the Eurozone, the Convergence Criteria, the Klaus Criteria and the Brown Tests. The main part deals with a detailed analysis of the Eurozone crisis, including its manifestations in the selected countries and characteristics of the instruments and measures intended for overcoming the crisis. This work also looks into how the Czech Republic meets the Convergence Criteria and applies the marketing mix to the Euro and the Eurozone. This bachelor thesis also contains some statistical data processed in tables and pictures and additional attachments.